

Mysteriescholen
door de eeuwen heen

Grace F. Knoche

Mysteriescholen

door de eeuwen heen

Groot reliëf van Eleusis:
Demeter, Triptolemos en Persephone
5de eeuw v.Chr.

Mysteriescholen

door de eeuwen heen

Grace F. Knoche

Theosophical University Press Agency
Den Haag

Oorspronkelijke titel:
The Mystery Schools
(2nd revised print 1999)

GRACE F. KNOCHE
Mysteriescholen door de eeuwen heen

ISBN 978-94-91433-15-3, paperback
ISBN 978-94-91433-16-0, PDF eboek

1ste druk 2001
2de herziene druk 2015

Nur 720

Trefwoorden: theosofie, mysteriescholen, inwijding

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

© 2015 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565AG Den Haag
+31 (0)70 3231776
www.theosofie.net / info@theosofie.net

Inhoud

Voorwoord	vii
1. De basis leggen voor de Broederschap	3
2. De eerste mysteriescholen	9
3. De bestaansreden van de mysteriën	14
4. Het patroon van de esoterie	20
5. Het tweevoudige karakter van de mysteriën	27
6. Inwijdingsgraden	32
7. De kleine mysteriën	36
8. De grote mysteriën	44
9. Wegen van inwijding	50
10. Het sluiten van de mysteriescholen	56
11. De lijn van occulte opvolging	62
12. De mysteriescholen in deze tijd	68
Literatuur en afkortingen	73
Index	77

Voorwoord

Een mysterieschool is een universiteit voor de ziel, een school voor de studie van de mysteries van de innerlijke aard van de mens en van de ons omringende natuur. Als de leerling deze mysteries begrijpt, beseft hij zijn eigen innige verwantschap met het goddelijke, en streeft ernaar door zelfdiscipline en toewijding één te worden met zijn innerlijke god.

Dit boek doet een poging om bepaalde basisleringen onder de aandacht te brengen die hopelijk een min of meer duidelijk beeld geven van wat een mysterieschool werkelijk is. Volledige en gedetailleerde gegevens over de mysteriescholen – waar ze bestonden, waar ze nu actief zijn, wat de voornaamste kenmerken ervan zijn – zijn nooit bekendgemaakt. Hedendaagse historici over de Griekse mysteriecentra verbazen zich bijvoorbeeld erover hoe goed het aan de kandidaten opgelegde voorschrift van geheimhouding werd nageleefd. Dit had geen betrekking op de openbare kant, zoals de veertien-mijl-processie langs de Heilige Weg van Athene naar Eleusis, waaraan mannen, vrouwen en kinderen deelnamen. Maar ‘de rituelen van de grote mysteriën . . . de werkelijke geheimen van de teletai [eigenlijke inwijding] en de epopteia [visioen bij het bereiken van het hoogtepunt daarvan] zijn nooit openbaar gemaakt.’¹

De onderzoeker kan echter een ruime hoeveelheid informatie

---

¹Mircea Eliade, *A History of Religious Ideas*, 1:294.

vinden die in de literatuur van het verleden hier en daar verspreid ligt, en voor zichzelf een samenhangend beeld opbouwen van het grootse schouwspel dat de mysteriescholen boden. Dit beeld zal alleen in werkelijke ervaring worden omgezet als hij daarop innerlijk is voorbereid door levens van toewijding en door het bestuderen en toepassen van de oude wijsheid.

Wat de oprechte onderzoeker kan ontdekken is misschien te vergelijken met wat we weten over het atoom. Wie heeft bijvoorbeeld ooit *echt* een atoom gezien? Welke microscoop is doorgedrongen in het geheim van zijn bestaan? Toch weten we nu meer over het atoom met zijn elektronen dan eeuwenlang werd onthuld. Hoewel het zowel voor het oog als voor een lens onzichtbaar is, hebben wetenschappers de *lichtflits van zijn baan* waargenomen, zijn ‘pad van licht’; ijverig en volhardend hebben ze dit lichtpad onderzocht totdat ze, op basis van logische redeneringen en feiten, de structuur van het atoom, zijn samenstellende delen, zijn bijna spirituele oorsprong, hebben onthuld.

Zo is het ook met de mysteriën: als we de bladzijden van de geschiedenis bekijken en verder teruggaan in de nevelen van de niet beschreven tijd, zien we niet de scholen zelf, maar door onderzoek en toewijding vangen we misschien een glimp op van hun spoor, hun pad van licht. Door logisch te redeneren en op grond van spirituele getuigenissen kunnen we het spoor volgen van de stoet van lichtdragers zoals ze eeuw na eeuw zijn voorbijgetrokken en de grote religies en filosofieën van de mensheid hebben ingeluid. Een aantal van deze lichtende voorbeelden stralen met onmetelijke luister, anderen minder sterk, terwijl weer anderen slechts een vaag schijnsel van halfbegrepen waarheid vormen.

Een natuurkundige kan het fysieke atoom niet aanwijzen, maar hij weet dat het bestaat als basis, als grondslag van alle

materie; de onderzoeker van de theosofie kan u geen mysterie-school laten zien, maar hij weet dat ze bestaat als het hart of het atomaire centrum van het spirituele en verstandelijke leven van onze planeet. Wie zou dan durven beweren dat de mysteriën niet bestaan, dit machtige atoom van esoterie, als we over de hele wereld verspreid lichtsporen van spirituele kracht zien? Als ons fysieke lichaam zijn wortels heeft in onzichtbare vlammeende levens, waarom zou dan ons menselijke, spirituele, verstandelijke en morele lichaam niet eveneens zijn oorsprong hebben in de spirituele en verstandelijke vuurnevel van onze planeet?

Een ononderbroken geschiedenis van het occulte netwerk van de mensheid is in deze tijd voor ons niet beschikbaar, want die opgetekende verslagen zijn de beloning voor de door gelofte gebonden discipel; maar met de krachtige lens van de oude wijsheid kunnen we het lichtspoor bestuderen dat iedere lichtdrager in de loop van de eeuwen heeft laten opvlammen; kunnen we de sfeer van de oude tempels doen herleven; kunnen we het doel van de scholen, hun manier van onderwijs onderscheiden; en als laatste, maar niet minder belangrijk, kunnen we de strenge discipline leren kennen die wordt opgelegd aan de kandidaten die streven naar inwijding in de kennis over hun verborgen oorsprong en hun nog verborgen bestemming.

De schrijfster is onmetelijk veel dank verschuldigd aan de theosofie zoals H.P. Blavatsky die heeft gebracht. Ze kan alleen maar hopen dat dit boek degenen voor wie haar geschriften nieuw zijn, zal aanmoedigen om met grote teugen te drinken bij de bron.

– G.F.K.

Pasadena, Californië
2 oktober 1999

Mysteriescholen

door de eeuwen heen

Leer deze wijsheid kennen door te dienen, door er volhardend naar te zoeken, door vragen te stellen en door bescheidenheid; en de wijzen die de waarheid zien, zullen deze aan u duidelijk maken; en als u deze kent, zult u nooit meer fouten maken. . . . Er is in deze wereld geen zuiverend middel dat spirituele kennis overtreft; en hij die volledig toegewijd is, merkt dat na verloop van tijd spirituele kennis vanzelf in hem opwelt.

– *Bhagavad Gītā*, 4:34-5, 38
(naar Engelse vertolking W.Q. Judge)

1

De basis leggen voor de Broederschap

In de verborgen prehistorie, vele miljoenen jaren geleden, verkeerde de mensheid in haar kinderstadium, was ze een kind van moeder natuur, niet-ontwaakt, in een droomtoestand, gehuld in de mantel van mentale slaperigheid. Het ik-besef was nog niet wakker; alleen het instinctieve bewustzijn was actief. Als een fonkelende lichtstroom langs de horizon van de tijd daalden goddelijke wezens, mānasaputra's, zonen van het denkvermogen, onder de sluimerende mensen af, en met de vlam van rationeel zonnevuur ontstaken ze de pit van het latente denkvermogen; en zie! de denker werd wakker. Er ontstond zelfbewustzijn, en de mens werd een dynamo van verstandelijke en emotionele kracht: hij kon liefhebben en haten, roem behalen of mislukken. Omdat hij kennis had kreeg hij macht, en omdat hij macht kreeg maakte hij keuzen; door te kiezen gaf hij vorm aan het materiaal voor zijn toekomst; en het besef hiervan vloeyde als wijn door zijn aderen.

Kennis, meer kennis en nog grotere kennis werd verlangd door de zich ontwikkelende mensen, die dankbaar opkeken naar de goddelijke wezens die waren gekomen om hen wakker te schudden. Vele duizenden jaren gaven ze gehoor aan hun leiding, zoals kinderen liefdevol de voetstappen van hun moeder volgen.

Terwijl de eeuwen voorbijgleden kwam er een reeks goddelijke leraren die de oorspronkelijke mānasaputra's opvolgden en

persoonlijk toezicht hielden op de vooruitgang van de jonge mensheid: ze maakten hen bekend met kunst en wetenschap, leerden hun de velden met maïs en tarwe in te zaaien, gaven onderricht over het leiden van een zuiver en ethisch leven – kortom, richtten de eerste scholen voor oefening en onderwijs op die voor iedereen vrij toegankelijk waren om over materiële, verstandelijke en spirituele zaken kennis op te doen. In die begintijd waren er geen mysteriescholen: de oude wijsheid was het gemeenschappelijke erfgoed van de hele mensheid, want tot nu toe was er van kennis geen misbruik gemaakt, en dus geen behoefte aan scholen die voor de wereld verborgen en heilig werden gehouden. In die gouden eeuw werd waarheid vrij verstrekt en even vrij ontvangen. (Vgl. H.P. Blavatsky, *Collected Writings*, 14:248-9.)

De mensheid was nog jong; niet iedereen was bedreven in het vergaren van kennis. Sommigen leerden vlug en gemakkelijk door vroegere ervaring in vorige wereldperiodes; zij kozen intuïtief het pad naar spiritueel inzicht; anderen, minder ontwaakt, hadden wel kwaliteiten, maar hun vooruitgang was wisselvallig; een derde categorie, verdoofd door traagheid, zag leren en naar het hogere streven als een last, en bleven in ontwikkeling achter. Zij gaven de voorkeur aan spirituele apathie boven spirituele inspanning.

De mensheid als geheel maakte snel vorderingen in het verkrijgen van kennis, en later in het gebruik ervan. Sommigen stichtten duidelijk kwaad – anderen deden het goede. Wat spiritueel latent was gebleven, werd nu actief goed en actief kwaad. Lijden en pijn werden heel meedogende manieren van de natuur om het innerlijk terug te brengen tot zijn oorspronkelijke instinct, namelijk om te kiezen voor het spirituele. Omdat het denk-

vermogen intensere krachten ontwikkelde en de worsteling om verstandelijke superioriteit het spirituele verdrong, werd de gave van het verstand een tweesnijdend zwaard: enerzijds bracht het spiritueel bewustzijn en onvoorstelbare verstandelijke vervoering; anderzijds werd het een wapen voor vernietiging, voor verschrikkingen, en in de ergste gevallen, voor opzettelijke spirituele slechtheid – duivelse praktijken. H.P. Blavatsky schreef:

De mysteries van hemel en aarde, die aan het derde ras in de dagen van zijn zuiverheid door zijn hemelse leraren waren geopenbaard, werden een groot brandpunt van licht, maar de stralen ervan werden noodzakelijkerwijs steeds zwakker toen ze werden verstrooid en op een ongeschikte, want te materiële bodem vielen. Bij het volk ontvaardden deze mysteries in toevanarij, die later de vorm aannam van exoterische religies, van afgodendienst vol bijgeloof. . . – *De geheime leer*, 2:317

De natuur werkt overal cyclisch: de ene keer brengt ze een toename van spiritualiteit voort, de andere keer juist niet. In deze lang vervlogen tijd van het derde wortelras, op het grote continent Lemurië¹, dat nu onder water ligt, werkte de cyclus spirituele vooruitgang tegen. Een sterke neerwaartse beweging overheerste toen fysieke en materiële energieën in snel tempo toenamen, met als gevolg vertraging en terugtrekking van spirituele vermogens. De mensheid van die tijd maakte deel uit van

---

¹De naam die tussen 1850 en 1860 door P.L. Sclater werd gegeven aan een landmassa waarvan hij op zoölogische gronden aantoonde dat ze zich eens uitstreckte van Afrika tot Australië (vgl. *GL*, 2:7). Zie Ignatius Donnelly, *Atlantis: The Antediluvian World*, blz. 32, en Alfred Russel Wallace, *The Geographical Distribution of Animals*, deel 1, hfst. 4, blz. 76-7.

de algemene stroom van evolutie, en de mensen reageerden overeenkomstig hun aard op de grover wordende sfeer. Sommigen boden door ontwaakte spiritualiteit weerstand aan de negatieve invloed ervan; anderen, zwakker van begrip, konden niet kiezen tussen geest en stof, tussen goed en kwaad: ze gaven nu eens gehoor aan de influisteringen van de intuïtie, dan weer werden ze verzwolgen door de kolkende golven van de neerwaartse stroom. Weer anderen, in wie de vonk van een helder verstand zwak gloeide, doken hals over kop in de stroom, zonder acht te slaan op het onstuimige en modderige water.

Naarmate de neergaande cyclus vorderde, werd kennis van spirituele waarheden en over het leiden van het leven in overeenstemming daarmee een bot en nutteloos werktuig in het hart en het denken van de mens. Tijdens de ontwikkeling van de kosmische gebeurtenissen was die dwaasheid onvermijdelijk, en met alles was rekening gehouden. Zoals er veel soorten mensen zijn – sommigen spiritueel, anderen materieel, sommigen hoog intelligent, anderen traag in hun denken – zo zijn er overal in het heelal wezens die in verschillende ontwikkelingsstadia verkeren, variërend van het mineralen-, planten-, dieren- en mensenrijk, en daar voorbij tot het hoofd en de hiërarch van onze aarde.

In deze eerste millennia had het spirituele hoofd, de beschermer van de aarde, overal waar dat mogelijk was het vuur van zelfbewuste spiritualiteit in individuen aangewakkerd; toen de kennis over goddelijke zaken door wilskrachtige, maar moreel zwakke mensen werd misbruikt, raakte de waarheid geleidelijk versluierd. De planetaire wachter voelde toen de noodzaak om een groep medewerkers uit te kiezen die als bewakers en beschermers van de oude wijsheid konden optreden. Slechts een handjevol spiritueel verlichte mensen, in wie de goddelijke gloed

helder scheen, betuigden oprechte trouw aan hun planetaire mentor – de spirituele hiërarch van de mensheid. Door de eeuwen heen waren bepaalde mensen beschermd, geleid, gesterkt en op talloze manieren op de proef gesteld; en zij die de toets van zelfkennis en zelfopoffering doorstonden werden bijeengeroepen om het eerste verbond van spiritueel-goddelijke mensen te vormen – de Grote Broederschap. Zoals G. de Purucker het formuleert:

Toen werd begonnen om de in spiritueel en verstandelijk opzicht allerhoogste vertegenwoordigers die de mensheid tot dan had voortgebracht samen te brengen en tot een actieve groep te smeden.

De stille wachter van de bol werd door de spiritueel-magnetische aantrekking van het gelijke tot het gelijke zelfs al vanaf het eerste begin van het derde wortelras in staat gesteld bepaalde opmerkelijke mensen tot het pad van het licht aan te trekken, vroege voorlopers van de algemene mānasaputrische ‘neerdaling’, om zo met deze mensen een brandpunt van spiritueel en verstandelijk licht op aarde te vormen; dit wijst niet zozeer op een vereniging of een broederschap als wel op een eenheid van menselijke spirituele en verstandelijke vlammen, bij wijze van spreken, die toen op de aarde het hart van de hiërarchie van mededogen vertegenwoordigden. . . .

Het was juist via dit oorspronkelijke brandpunt van levende vlammen – dat nooit ontaardde, noch zijn hoge status als het mystieke centrum op aarde verloor – dat de bovenaardse glorie van de hiërarchie van mededogen rijkelijk stroomde, die nu wordt vertegenwoordigd door de Grote Broederschap van de mahātma’s. Zo gaat de Grote Broederschap in een ononderbroken lijn terug op het oorspronkelijke brandpunt van licht van het derde wortelras.

– *De esoterische traditie*, blz. 599-600

Daarom blijven de oudere broeders van het ras ‘de uitverkoren bewakers van de mysteriën die door de goddelijke leraren aan de mensheid waren geopenbaard . . . en de overlevering fluistert, wat de geheime leringen bevestigen, namelijk dat deze uitverkorenen de kiem waren van een hiërarchie *die sinds die tijd nooit is uitgestorven*’ (GL, 2:317) – sinds het stichten en vestigen van de Grote Broederschap ongeveer 12 miljoen jaar geleden. Uit dit centrum zijn miljoenen jaren lang stralen van licht en kracht in een onafgebroken reeks naar de hele wereld gestroomd, en meer specifiek naar het hart van hen die hun leven hebben gewijd aan het dienen van de waarheid. Vanuit deze Broederschap zijn boodschappers, meesters van wijsheid, gezonden om de grote religies uit het verleden te inspireren; en ze zullen hun vertegenwoordigers blijven sturen zolang de mensheid hun zorg nodig heeft.

2

De eerste mysteriescholen

De tijd schreed voort en de mensheid nam flink in macht toe. Terwijl Lemurië het leven schonk aan Atlantis, het derde wortelras het vierde voortbracht, werd de hevigste strijd geleverd: de oorlog tussen de heren van licht en waarheid en de heren van duisternis en onwetendheid.

Een ontwakend verstand is evenmin als het bezit van paranormale en fysieke vermogens een waarborg voor morele kracht. Op het toppunt van hun ontwikkeling waren de Atlantiërs een beschaving die rustte op een krachtig intellect dat door psychofysieke macht werd gemotiveerd, maar in het algemeen niet door ethische normen in bedwang werd gehouden. De magie, die bij de Lemuriërs een gave van de natuur was, werd in handen van deze reuzen een magie van de stof, psychische magie, en het ras verzonk in een orgie van tovenarij waarvan we de gevolgen zelfs nu nog in uitbarstingen van haat en waanzin ondervinden.

Niet alle Atlantiërs werden echter overweldigd door hun eigen kracht; volstrekt niet. Toch werd een groot deel van hen tovenaars van het kwade, en ze gingen ter plekke ten onder. Anderen, die het licht van het spirituele 'niet helder konden waarnemen', werden ongelukkige slachtoffers van de misdadige golven van immorele macht die over het stelsel van continenten van Atlantis spoelden; in hun verwarring zwierven ze her en der en lieten zich de weg wijzen door valse goden, onbetrouwbare gidsen. Enkelen

– waarschijnlijk enige miljoenen, maar weinig in verhouding tot de enorm grote bevolking van de Atlantische continenten – bleven in alle opzichten sterk en zuiver, moreel verlicht door het contact met de geest; zij werden de gekozen discipelen van de Broederschap, die deugd en discipline in het land aanmoedigden.

Tot dat moment waren er geen mysteriën nodig, want waarheid was het eigendom van de hele mensheid. Door de groei van het ik-bewustzijn

werd egoïsme geboren uit tot dan toe onbekende verlangens en begeerten, en maar al te vaak maakte men misbruik van kennis en macht, tot ten slotte de noodzaak ontstond het aantal van hen *die wisten* te beperken. Zo ontstond inwijding.

– ‘De oorsprong van de mysteriën’, *BCW*, 14:249

Om het toekomstige bestaan van de mensheid veilig te stellen moest er iets worden gedaan. De situatie had zich zó ontwikkeld dat er nog maar een oplossing was: in elke nationale eenheid een spiritueel centrum te vestigen dat zou dienen om de waarheden die daar werden verkondigd te beschermen en als een geheim oefencentrum waar werkelijke zoekers naar waarheid konden worden getraind en onderwezen en, als ze waardig werden bevonden, waarheid uit de eerste hand konden leren – d.w.z. door inwijding.

De Broederschap die zelfs in de latere tijd van Lemurië al onzichtbare verbindingslijnen voor esoterische instructie had ingesteld, waardoor zij die daarvoor voldoende ontvankelijk waren konden worden getraind, gelouterd en sterk gemaakt voor het ontvangen van waarheid en het veilig stellen ervan, begon daarom nu een systematische campagne. Discipelen, boodschappers, werden uitgezonden en openden esoterische scholen, universiteiten

voor de ziel, speciale trainingscentra met het bijzondere doel om daar de meest geschikte mannen en vrouwen bijeen te brengen voor training en onderricht in de mysteriën van de natuur.

Zo werden ongeveer vier of vijf miljoen jaar geleden, toen Atlantis dreigde zichzelf door spirituele verdorvenheid te vernietigen, de eerste mysteriescholen gevestigd. Uit deze vroegste centra kwamen in alle delen van de Atlantische wereld andere mysteriescholen voort. Tegen de tijd dat de Atlantiërs het hoogtepunt van hun *materiële* glorie hadden bereikt, werkten deze scholen zo hard mogelijk om weerstand te bieden aan de toenemende stroom van tovenarij. Velen – waarschijnlijk miljoenen – werden door het instellen van de mysteriën gered. De meest bewusten van de mensheid zochten daar intuïtief training, terwijl de meeste mensen, al konden ze door onvoldoende innerlijke ontwikkeling niet aan de heilige inwijdingsceremoniën deelnemen, toch door de indirecte uitstraling van spirituele kracht werden geholpen.

Er waren echter mensen die van het kwaad hadden geproefd en zich ertoe aangetrokken voelden. Hun ongevoelig geworden hart bracht hen ertoe lessen te nemen in het beoefenen van het kwade. Tegelijk met het instellen van spirituele centra van licht en waarheid werden er dus scholen voor het kwade gesticht; de door gelofte gebonden volgelingen daarvan werden na verloop van tijd de adepten van de linkerhand. De heren van licht en waarheid verenigden zich tot een vredige onoverwinnelijke kracht om

weerstand te bieden aan de vreselijke en steeds toenemende zondigheid van de adepten van de linkerhand, de Atlantiërs. Dit had tot gevolg dat er nog geheimere scholen, tempels van kennis, en mysteriën werden gesticht, waar niemand

werd toegelaten dan na de vreselijkste en zwaarste beproevingen. . . .

. . . De mysteriën werden aan de uitverkorenen van dat ras meegedeeld toen de meeste Atlantiërs te diep in zonde begonnen weg te zinken om ze de geheimen van de natuur te kunnen toevertrouwen. – *Op.cit.*, 14:251, 246

Toen deed zich het meest dramatische moment in de hele geschiedenis van deze ronde voor – een moment dat vele miljoenen jaren duurde: het keerpunt van de cyclus van stof naar geest. Halverwege de periode van het vierde wortelras in deze vierde ronde maakten de Atlantiërs mee dat geest en stof in evenwicht kwamen: *naar welke kant zou de weegschaal doorslaan?* Naar licht en geest en de uiteindelijke bevrijding van de mensheid? Naar duisternis en materie en slavernij van de mensheid? Een grote schok ging door de aarde: zou de aangeboren spiritualiteit sterker blijken dan het gewicht van verkregen stoffelijkheid? Zou de mensheid de ladder van de evolutie op de lichtende boog bestijgen, of voorovervallen in de diepte van materie op de neergaande schaduwboog? De miljarden mensen bij wie het hart moest worden gewogen tegen de veer van de geest moesten ieder afzonderlijk de beslissende test doorstaan: mislukking betekende omlaag te worden gesleurd naar nog grotere stoffelijkheid, niet in staat om in de huidige grote wereldcyclus op te stijgen met de geest; succes hield in het omhoogstijgen met de algemene stroom van evolutionaire vooruitgang, tot het zelfbewuste één-zijn met het goddelijke weer wordt bereikt.

De gebeurtenis die ongeveer een miljoen jaar duurde ging voorbij. Gelukkig voor de mensheid behield de meerderheid, grotendeels door de inspanningen van de mysteriescholen, voldoende bewustheid van het goddelijke om de weegschaal in hun

voordeel te laten doorslaan. Voor miljoenen was het een onbewuste keus, maar niettemin een keuze die door het betere deel van hun natuur was gemaakt – hoe klein die meerderheid misschien was, zullen we nooit te weten komen.

3

De bestaansreden van de mysteriën

De ene natuurramp na de andere deed zich voor en de loodzware resten van het vierde ras zonken weg hun ondergang tegemoet, verzwolgen door de wateren van hemel en aarde naarmate deze volgens de karmische wet de landen overstroomden. Het wegzinken van Atlantis, wat enkele miljoenen jaren in beslag nam, ging gepaard met het verrijzen van nieuwe landen in andere delen van de aarde, en deze werden naargelang de tijd verstreek bevolkt door bepaalde Atlantiërs die zich daar in twee of drie grote migratiegolven vestigden. (Zie G. de Purucker, *Aspecten van de occulte filosofie*, blz. 16-25.)

Zo ontstond uit het vierde wortelras het vijfde, waarvan de bakermat de Shamowoestijn, of Gobi, en het omringende tafelland was – een streek waar in de tegenwoordige zanderige wildernis geen aanwijzingen zijn voor landstreken met overvloedig loof, waar bossen en meren getuige waren van een opeenvolging van de grootste beschavingen die de wereld ooit heeft gekend. Hier werden miljoenen jaren lang de zaden van het nieuwe ras in maagdelijke grond geplant, terwijl Atlantis in zijn doodstrijd was gewikkeld.

De werkingen van de natuur zijn weldadig. Al moeten haar mensenkinderen zelf – door de werking van karma en de cyclus van wederbelichaming – de gevolgen van hun daden ondervinden en onder ogen zien, toch werpt ze bij iedere geboorte van

een ras haar zaad in ongerepte bodem, zodat het kind-ras in zuiverheid kan worden verwekt en in een spirituele sfeer grootgebracht. Het nieuwe ras, dat bevolkt was met ego's die zuiver en sterk waren gebleven tijdens de omwentelingen in de Atlantische periode en opnieuw was geholpen doordat halfgoddelijke wezens zich onder hen begaven, werd een brandpunt van spiritueel licht. Zoals meester KH schreef:

de *hoogste* planeetgeesten, zij die niet meer kunnen dwalen . . . verschijnen op aarde alleen aan het begin van elk *nieuw* mensengeslacht; bij het vertakken, en bij de eindpunten van de grote cyclus. En ze blijven niet langer onder de mensen dan nodig is om de eeuwige waarheden die ze onderwijzen zo krachtig op het plastische denkvermogen van de nieuwe rassen af te drukken dat ze zeker niet verloren zullen gaan of in de eeuwen daarna door komende generaties volledig zullen worden vergeten. De opdracht van de planeetgeest is niets anders dan het aanslaan van de GRONDTUON VAN DE WAARHEID.

– *De mahatma brieven aan A.P. Sinnett*,
brief 9, blz. 46

Tegelijk met het vestigen van de mysteriescholen in Atlantis, ongeveer vier of vijf miljoen jaar geleden, kwam het vijfde, Indo-Europese of Arische ras¹ langzaam tot stand, enorm geholpen door spiritueel verfijnde ego's die door banden van goddelijke

---

¹ Arisch is afgeleid van het Sanskrietwoord *ārya*, 'edel', en werd oorspronkelijk gebruikt voor de Indo-Europese volkeren die vanuit Centraal-Azië naar Europa, de landen rond de Middellandse Zee, Perzië en het Indiase schiereiland emigreerden. In theosofische literatuur verwijst het vijfde of Indo-Europese ras meer in het algemeen naar de huidige evolutiecyclus van de mens, die evenals het vierde ras een 'bijna ontelbaar aantal rassen en volkeren' (*GL*, 2:490vn) omvat.

verwantschap daarheen werden aangetrokken. Geleidelijk werd de bodem gereedgemaakt, en nadat het werk van het aanslaan van de 'grondtoon van de waarheid' was volbracht, keerden de halfgoden naar hun hogere sferen terug. Een miljoen jaar geleden was de begeleiding van het nieuwe ras naar een volwassen bestaan voltooid, en was het ingeprent met de kennis van 'eeuwige waarheden'.

Terwijl de eeuwen voorbijgingen, en beschavingen elkaar opvolgden, verflauwde de liefde voor waarheid opnieuw in het hart van de mensen, en raakten de oude voorschriften in onbruik. De mysteriën werden nog verder afgeschermd, zodat de eens algemene kennis de gewaardeerde beloning werd die de Grote Broederschap verleende aan die uitgekozen minderheid van mensen die hun leven wijdden aan de waarheid en niets dan de waarheid, onbezoedeld door zwakheden of egoïstische ambities. De doelstelling van de mysteriën is consequent dezelfde gebleven en is drievoudig van aard:

(1) voortdurende vergeestelijking van het gedachteleven van de mensheid, zodat kennis van spirituele zaken tot het hart zal doordringen, en het leven na verloop van tijd met vrede zal worden gezegend in plaats van een tragedie van conflicten te zijn;

(2) een zaaiveld vormen voor adepten, kweekplaatsen voor toekomstige rekruten die door beproeving en inwijding de hoogste waardigheid van het lidmaatschap van de Grote Broederschap kunnen ontvangen; en

(3) het bewaren van de waarheid voor toekomstige rassen, niet besmeurd door mensenhanden, en het vervolmaken van de kennis van de waarheid door onderzoek van de geheimen van de natuur in zichtbare en onzichtbare werelden door geoefende zieners.

Aan de eerste doelstelling wordt voldaan door het periodieke verschijnen van wereldleraren, de inspiratoren van wat later de grote religieuze en filosofische scholen werden: boodschappers van de Loge die op cyclische tijden verschijnen om de ‘grondtoon van de waarheid’ opnieuw aan te slaan. Elke grote religie, elke verheven filosofie, elk fundamenteel wetenschappelijk inzicht is daarom vanuit het heiligdom ontstaan, om een *nieuwe* religie te worden, een *nieuwe* filosofie, een *nieuwe* wetenschap: origineel en nieuw voor het tijdvak en de mensen, maar zeer oud, want gevormd in de schoot van de esoterische oudheid.

Alles wat goed, edel en groots is in de menselijke natuur, elk goddelijk vermogen en streven, werd gevoed door de priester-filosofen die ernaar streefden om deze bij hun ingewijden te ontwikkelen. Hun morele code, gebaseerd op altruïsme, is universeel geworden.

– ‘De oorsprong van de mysteriën’, *BCW*, 14:256

Het tweede doel vergt eeuwen en is diep occult: in de ziel van de mens het verborgen vuur van goddelijkheid aan te wakkeren en door het ontsteken van die vlam de onzuivere onvolkomenheden, traagheid en onwaardige verlangens uit het hart te branden. Een belangrijk doel van die methode is het *innerlijke* gezichtsvermogen aan de mensheid terug te geven, en de mensen te bevrijden ‘van elk gevaar om tot slaaf te worden gemaakt van hetzij een mens of een idee’. (*BCW*, 14:251; zie ook *Mahatma brieven*, blz. 45-6.)

De discipel moet een vajradhara (‘diamantdrager’) worden, een titel die aan bodhisattva Gautama werd toegekend, van wie het hart met zijn vele facetten altijd barmhartig meeleeftde wanneer mensen lijden, maar van wie de spirituele essentie zo hard

was als diamant en in de kern niet toegaf aan de subtiële vermommingen van illusie (māyā).

De derde doelstelling wordt mogelijk door het uitkiezen van nieuwe rekruten voor de Broederschap, zodat (a) waarheid kan worden behouden zonder door menselijk egoïsme te zijn bezoeeld; en (b) onderzoek naar de geheimen van de natuur onbelemmerd kan doorgaan, en de resultaten van dat onderzoek door generaties geoefende zieners steeds opnieuw worden getoetst en gecontroleerd en pas dan als occult feit voor het welzijn van de mensheid worden vastgelegd.

Voor wat het werk van de meesters betreft, spreekt het volgende, door één van hen in 1881 geschreven, voor zich:

Als wij generaties lang ‘de wereld hebben uitgesloten van kennis over onze kennis’, dan was dat omdat ze daarvoor absoluut ongeschikt was; en als zij, ondanks de geleverde bewijzen, blijft weigeren zich voor de feiten gewonnen te geven, dan zullen wij ons aan het einde van deze cyclus nogmaals in afzondering en in ons rijk van stilte terugtrekken. . . . We hebben aangeboden de oerlagen van de mens, zijn wezenlijke aard, aan het licht te brengen, en de schitterende samenstelling van zijn innerlijke zelf te onthullen – iets dat door het laatste woord op het gebied van de fysiologie of zelfs de psychologie nooit kan worden bereikt – en dit wetenschappelijk aan te tonen. Het maakt voor hen niets uit of de opgravingen zo diep zijn, de rotsen zo ruw en scherp dat bij het duiken in die voor hen peilloze oceaan de meesten van ons bij die gevaarlijke verkenningstocht omkomen, want wij waren het die de duikers en de pioniers waren, en de wetenschappers hoeven slechts te oogsten wat wij hebben gezaaid. Het is onze taak te duiken en de parels van waarheid aan de oppervlakte

te brengen; hun taak is ze te reinigen en ze in wetenschappelijke juwelen te zetten. En als ze weigeren de onooglijke oesterschelp aan te raken, en volhouden dat er geen kostbare parel in verscholen zit of *kan* zitten, dan zullen wij ons opnieuw van elke verantwoordelijkheid tegenover de mensheid ontslagen achten. — *Mahatma brieven*, blz. 57

Niet gewaardeerd, onbekend, onopvallend, gaan de meesters door met hun werk van mededogen voor de verlichting van de mensheid, een werk dat vele miljoenen jaren voortdurend zijn spirituele vitaliteit heeft uitgestort, en zullen dat indien nodig nóg zo'n periode blijven doen tot de tijd aanbreekt dat de mensheid uit haar apathie ontwaakt en opnieuw haar hart met de waarheid wil verenigen. Meester KH vervolgt:

Ontelbare generaties lang heeft de adept een tempel gebouwd van onvergankelijke stenen, een reuzentoren van ONEINDIG DENKEN, waarin de titan woonde en, indien nodig, alleen zal blijven wonen. Pas aan het eind van elke cyclus komt hij daaruit tevoorschijn om de uitverkorenen van de mensheid te vragen met hem samen te werken en op hun beurt te helpen de bijgelovige mens te onderrichten. En we zullen dat periodieke werk van ons voortzetten, we zullen ons van onze filantropische pogingen niet laten afbrengen, tot op die dag dat de grondslagen voor een nieuw continent van denken zo stevig zijn gelegd dat geen enkele tegenstand en domme kwaadwilligheid geleid door de broeders van de schaduw de zege kunnen behalen. — blz. 57-8

4

Het patroon van de esoterie

Voor het spirituele arendsoog van een ziener of profeet van elk volk strekt de draad van Ariadne zich uit voorbij dat ‘historische tijdperk’, ononderbroken en zonder zwakke plek, zeker en gestaag, tot in de nacht van de tijd; en de hand die hem vasthoudt is te machtig om hem te laten vallen of zelfs te laten breken.

– *De geheime leer*, 2:72

Deze draad van de esoterie gaat nog verder terug tot in het vroegste begin van de mensheid, toen alleen ‘de waarheid, hoog gezeten op haar rots van diamant, eeuwig en soeverein was’ (*Isis ontsluit*, voorwoord, 1:1). Waar is deze waarheid, dit weefgetouw van esoterische geschiedenis, en wat is het patroon van haar weefsel? In het thuisland van de Broederschap staat dit weefgetouw; de schering ervan wordt gevormd door de aloude draden van inwijding die door het offer van de adepten op occulte spanning worden gehouden, en de inslag wordt eeuw na eeuw geweven terwijl elk land de lichtgevende draden van de esoterie in zijn mysteriescholen spint.

De wereldse geschiedschrijving vermeldt over de betekenis hiervan nauwelijks iets van waarde, behalve dan dat alle overblijfselen van dit mystieke spektakel wijzen op een identiek thema. Als men over ‘een doorlopende en volledige geschiedenis van *onze* mensheid wil beschikken, van haar allereerste stadium

tot de huidige tijd toe', moet men naar oude verslagen zoeken. Alleen daarmee kan men, al is het maar in vage contouren, het aloude patroon op het spoor komen. Maar de toegang ertoe is uitsluitend het voorrecht van de adept, want deze 'kennis is alleen voor de *hoogste* ingewijden, die hun leerlingen niet in vertrouwen nemen' (*GL*, 2:495). Niettemin hebben we een kostbaar geschenk ontvangen: getuigenissen die zijn verzameld door diegenen die tot achter de sluiers van het allerheiligste zijn doorgedrongen, en die het mededogen hadden om terug te keren en, voor zover toegestaan, een deel van hun visioen met ons te delen. Misschien zal het bestuderen van hun ontdekkingen in het begin slechts een verbroken patroon onthullen, maar die studie zal, indien trouw voortgezet, overduidelijk wijzen op één universele bron van waarheid.

Vanuit Centraal-Azië, waarvan de landen een uitgestrekt gebied beslaan, waaronder de Gobi- of Shamowoestijn, het Tiangebergte (Tian Shan) en Kunlungebergte, de landen Baloetjistan, Afghanistan, Perzië en Turkestan, trokken groepen emigranten eropuit, meestal vol plannen om te veroveren, te onderwerpen; en in die begintijd werden heel wat veldslagen geleverd. Een belangrijke invloed die echter door het volk niet werd herkend, was de impuls van de Broederschap – geholpen door karma – om het licht van de mysteriën naar andere landen te brengen en de oude wijsheid wijd en zijd over het oppervlak van de aarde te verspreiden:

Het was niet één enkel volk dat deze Centraal-Aziatische beschavingen vormde en opbouwde. Er waren periodieke golven van ons tegenwoordige vijfde wortelras . . . elke beschaving was op haar beurt een bakermat waaruit kindkolonies ontstonden, die werden uitgezonden om licht en inwijding te

brengen aan wat toen primitieve en onontwikkelde delen van de wereld waren, zoals wat nu Europa, China, Siberië en India zijn. – *Aspecten van de occulte filosofie*, blz. 23, 22

Naar Bhāratavarsha of India, het land van de ārya's, de 'waardigen', trok een groep emigranten die een beschaving en een cultuur stichtten die in de esoterische geschiedenis tot heden ongeëvenaard zijn; de spirituele invloed ervan strekte zich door vertakkingen uit tot Egypte, Klein-Azië en Europa. Een andere groep ging in westelijke richting naar Egypte, het 'geschenk van de Nijl' zoals Herodotus het noemde, vermengde zich met de inheemse bevolking en vestigde zich daar in de valleien. Uit die samensmelting ontsprong een vorstelijke beschaving waarvan de roem na duizenden eeuwen nog bestaat, vooral omdat de invloed van zijn mysteriën zich wijd en zijd verspreidde toen het ene zegevierende volk na het andere geboeid raakte door de innerlijke grandeur van Egypte. De spirituele inspiratie van Perzië, Babylonië, Judea en Kreta, Griekenland en Rome is in elk van de gevallen terug te voeren op de Egyptische en vroeg Indo-Europese culturen. Bovendien hadden die oorspronkelijke beschavingen zo'n enorme esoterische kracht dat

er verslagen zijn die aantonen dat Egyptische priesters – ingewijden – *over land* in noordwestelijke richting reisden, via wat later de Straat van Gibraltar werd; toen naar het noorden gingen en door de toekomstige Fenicische nederzettingen in Zuid-Gallië trokken; vervolgens nog verder naar het noorden gingen tot ze Carnac (Morbihan) bereikten. Daarna wendden ze zich weer naar het westen en bereikten, *terwijl ze nog steeds over land reisden*, het noordwestelijke voorgebergte van het Nieuwe Continent [de Britse Eilanden].

Wat was het doel van hun lange reis? En hoever terug

moeten we de datum van zulke bezoeken plaatsen? De oude verslagen delen mee dat de ingewijden van het tweede onder-ras van de Indo-Europese familie zich van het ene land naar het andere begaven met het doel toezicht te houden op de bouw van menhirs en dolmens, van kolossale dierenriemen in steen, en begraafplaatsen die moesten dienen om de as van toekomstige geslachten te ontvangen. – *GL*, 2:853-4

Wat was de drijfveer van deze beschavingen anders dan de mysterieleringen – leringen die in het gedachteleven van volkeren doordrongen, misschien uit onbekende bron, en door de meeste mensen niet als esoterisch werden herkend? Niettemin waren ze de bron van inspiratie voor de kunstenaar bij zijn zoektocht naar het goddelijke, van de intuïtie van de dichter die hunkert naar waarheid, en van de musicus deed weerklinken toen hij zocht naar de muziek der sferen. Het zijn geen holle woorden als we zeggen dat alles wat spirituele, verstandelijke en artistieke waarde heeft met wortel en kiem zijn ontstaan uit het heiligdom.

Wat zijn de Egyptische stenen en papyrussen anders dan een getuigenis van kennis over lang vergeten oude waarheden? De taferelen van het wegen van het hart tegen de veer van waarheid in de papyrussen van *Pert Em Hru* – het ‘Tevoorschijn treden in het licht’, bekend als het *Dodenboek* – schilderen in symbolen en allegorieën wat werkelijk in de geheime kamers van de inwijdingspiramiden plaatsvond. De levende getuigenis ervan is de Grote Piramide van Khufu of Cheops die, zoals H.P. Blavatsky meer dan eens laat doorschemeren, misschien teruggaat tot 75.000 jaar v.Chr. of tot een nog eerdere datum (zie *GL*, 2:488, 853).

Wat te denken van de druïden en hun oude ceremoniën onder eik en mirte, van hun stenen monumenten die zo zijn opgesteld

dat de stralen van de opkomende zon het voorhoofd van de kandidaat raakten toen hij ‘bekleed met de zon’ opstond van de inwijdingsbank, letterlijk stralend met zonneluister? Waar kwam de training van hun kandidaten in drie graden vandaan, een training die volstreekte morele zuiverheid, spirituele kracht en een diep inzicht in de waarheid vereisten?

Wat te zeggen van Perzië en zijn lange reeks Zarathoestra’s, waar in de mystieke centra met zeven vertrekken waarheden van grote verstandelijke en spirituele waarde werden onderwezen aan neofieten die de traditionele training van de mysteriën ondergingen? Waren de magiërs uit een andere bron voortgekomen dan de aloude moeder van het occultisme? Wat moeten we denken van de orfische mysteriën, waarvan de strenge discipline en esoterische inhoud misschien wel meer van invloed zijn geweest op de Griekse cultuur dan de Eleusinische mysteriën die eeuwenlang zo populair waren? Wijzen de leringen van Orpheus niet op een oosterse oorsprong die doet denken aan de āśrama’s of mysterietempels van India? Reisten Pythagoras en Plato niet eveneens naar India, vanwaar ze het identieke patroon van de esoterie naar hun discipelen terugbrachten?

We zouden zo kunnen doorgaan met de Oud-Noorse en Germaanse mystiek, de hindoe- en de Chinese filosofie, het Griekse en Romeinse ceremonieel – allemaal wevers van een patroon met één universeel motief, een motief dat in alle tijden en op alle landen is toe te passen, omdat het oneindig kan worden gevarieerd. Als men de *innerlijke* betekenis van één mysterieschool doorgrondt, begrijpt men de heilige identieke kern van alle mysteriescholen – niet wat de details van de interpretatie van een bepaalde cultuur of een bepaald volk betreft, maar de esoterische essentie ervan.

Wat is dan de toetssteen van de waarheid? Een eerste vereiste is universaliteit: werd ze onderwezen door al degenen die waren ‘bekleed met de centrale zon’ van inwijding? Heeft Boeddha Gautama zijn discipelen precies dezelfde leer onderwezen als Jezus Christus? Heeft Śaṅkarāchārya in dezelfde esoterische leer onderricht gegeven als Pythagoras en Empedocles? Werden Zarathoestra en Tsongkhapa in hun adeptschap uit dezelfde schoot van de inwijdingskamer geboren als Apollonius van Tyana, Orpheus en Lao-tse? Hebben Perzië en Griekenland, China en het oude Amerika, IJsland, Wales en Babylonië alle een boodschap ontvangen die, ontdaan van hun uiterlijke kleed, in essentie één is? Dat is ongetwijfeld zo, want zulke patronen zijn op één weefgetouw geweven – het tijdloze weefgetouw van de waarheid.

Deze mysteriescholen vormen geen uniek stelsel, maar zijn gebaseerd op de spirituele structuur van het heelal. Ze werden gesticht uit dezelfde motieven van mededogen die de daden beheersten van de grote acteurs in het oorspronkelijke drama, de eerste akten van ons manvantara. Ze kopieerden als het ware in het klein wat er in die eerste tijden plaatsvond, wat in werkelijkheid plaatsvond in de hiërarchie van mededogen op onze aarde of, beter gezegd, in die afdeling van de hiërarchie van mededogen die we de Grote Witte Loge noemen.

– G. de Purucker, *Beginselen van de esoterische filosofie*, blz. 314

Eén oorspronkelijke mensheid, vele kindkolonies; één mysterielering, vele mysteriescholen; één oud patroon, vele variaties in kleur en weefsel, terwijl elk land het weefpatroon van zijn nationale mysteriën bijdraagt. Tot nu toe kunnen we drie verschillende patronen onderscheiden:

(1) de oorspronkelijke ontsluiting van waarheid aan de jonge mensheid door goddelijke leraren die werkten in overeenstemming met de spirituele planeetgeest van onze aarde die in de eerste millennia met succes de weinige uitverkorenen samenbracht in een centrum van esoterisch licht – de Grote Broederschap;

(2) de daaropvolgende ontsluiting, het rechtstreekse resultaat van de eerste: de vergeestelijkende invloeden die ononderbroken door de Broederschap worden uitgezonden en meer in het bijzonder met cyclische tussenpozen worden bekrachtigd door hun discipelen, de grote wereldleraren; en

(3) de derde ontsluiting, ontstaan als product van (1) en (2): het doordringen van waarheid in het leven van de mensen via de mysteriescholen, de centra van esoterische discipline, waar in de binnenkamers alleen inwijding van de ‘uitverkorenen’ plaatsvindt, maar waar het grote publiek toegang tot het buitenhof kan vragen om grondwaarheden te leren, zodat het leven kan worden veredeld, en de dood even vanzelfsprekend kan worden aanvaard als de slaap. Zo wordt het patroon van de esoterie eeuw na eeuw geweven op het weefgetouw van de waarheid.

5

Het tweevoudige karakter van de mysteriën

De hele essentie van waarheid *kan niet van mond tot oor worden overgebracht*. Er is ook geen pen die haar kan beschrijven, zelfs niet die van de engel die onze daden optekent, tenzij de mens het antwoord vindt in het heiligdom van zijn eigen hart, in de diepste diepten van zijn goddelijke intuïtie.

– *De geheime leer*, 2:587

Hoe moeten die ‘diepste diepten’ worden gepeild, zodat kennis van de werkelijkheid kan worden verkregen? Door training, door discipline, door wijsheid op basis van eigen ervaring. Die training en discipline van de ziel is het karakteristieke kenmerk van de mysteriescholen die sinds de introductie ervan twee aspecten hadden: de exoterische vorm, algemeen bekend als de kleine mysteriën die openstonden voor alle oprechte en rechtschapen kandidaten voor diepergaande scholing; en de esoterische vorm, of de grote mysteriën, waarvan de deuren alleen opengaan voor de weinigen, en waar de inwijding tot adept de beloning is voor degenen die door hun innerlijke adel in staat zijn het zonneritueel te ondergaan (zie hfst. 8 en 9).

Universele getuigenissen in steen en papyrus, symbool en allegorie, grot en crypte, vertellen over de tweevoudige beproeving van de neofieten. Jezus de avatāra sprak tot de menigte in gelijkenissen, maar ‘toen zij alleen waren, legde hij alles uit aan

zijn discipelen' (*Marcus* 4:34). De essenen hadden hun grote en hun kleine mysteriën, en van Jezus van Nazareth wordt gezegd dat hij in eerstgenoemde is ingewijd.

De Chinese boeddhisten hebben een heel geliefde overlevering dat Boeddha Gautama twee soorten leringen had: één voor het volk en zijn leken-chela's; de andere voor zijn arhats. Zijn beginsel was onveranderlijk

niemand toegang tot de gelederen van kandidaten voor het arhatschap te weigeren, maar de diepste mysteriën nooit te onthullen behalve aan hen die gedurende lange jaren van beproeving hadden bewezen inwijding waardig te zijn.

– 'De leer van de avatāra's', *BCW*, 14:370

De Hebreeuwse ingewijden tonen grote vastberadenheid in het versluieren van hun innerlijke leringen. Aan de menigte onderwezen ze de Tōrāh, de 'Wet', maar aan de weinigen leerden ze de ongeschreven interpretatie, de 'geheime wijsheid' – ḥokhmāh nistorāh – 'in het duister, op een verlaten plek, en na vele vreselijke beproevingen'. . . . Overgedragen *als slechts een mysterie* werd ze mondeling aan de kandidaat 'van aangezicht tot aangezicht en van mond tot oor' meegedeeld. Ook de Perzische en Chaldeeuwse magiërs bestonden uit twee klassen: 'de ingewijden, en zij die alleen in de rituelen voor het volk een officiële taak mochten vervullen' (*Isis ontsluit*, 2:360vn; en Christian D. Ginsburg, *The Kabbalah*, blz. 86).

Eleusis en Samothrake worden in een prachtig silhouet tegen een blauwzwarte hemel van de geschiedenis afgeschilderd. Classicisten vertellen ons dat de kleine mysteriën in de lente in Agrai bij Athene werden gehouden, terwijl de grote mysteriën in de herfst in Eleusis werden gevierd. In de kleine mysteriën werden de kan-

didaten die waren toegelaten tot de voorbereidende graden mystai (zij van wie ogen en mond gesloten waren) genoemd. De mystai werden in de grote mysteriën epoptai (zij die helder zien), die deelnamen aan de mysteriën van het goddelijke Elysion – de eenwording met het goddelijke.

Evenzo bewaakten de hindoe-arhat, de Scandinavische skald, en de bard uit Wales de ziel van de esoterie met de heiligheid van hun leven en de discipline van hun heilige traditie:

Elke tempel had zijn ‘hiërofanten’ van het *innerlijke* heiligdom, en lekenpriesters die zelfs niet in de mysteriën waren onderwezen.
– *Isis*, 2:360vn

In alle landen van de oudheid had ‘elke *grote* tempel bovendien zijn eigen of geheime mysterieschool, die aan de menigte onbekend of gedeeltelijk bekend was’ en die er als een geheime kern aan was verbonden. Een mysterieschool is niet noodzakelijk een school van mensen die op een bepaalde plaats is gevestigd, met een vaste en in de tijd onveranderlijke locatie, en onder uiterlijk altijd gelijke fysieke omstandigheden. Overal waar de behoefte groot is, moet het werk worden gedaan; en ‘de fout van alle wetenschappers en mystici is dat ze te veel nadruk leggen op mysteriescholen als *plaatsen*’ (*AOF*, blz. 670, 669).

Wat moeten we denken van de tempels in Griekenland en Rome, in Syrië en Judea, de grottempels van Elephanta en Karli in India, de dagoba’s in boeddhistische landen, de piramiden in Egypte en Peru, Mexico en Yucatán? Wat van Stonehenge in Engeland; Carnac in Bretagne; Sippara in Assyrië; Babylon, Borsippa en Erech in Babylonië; Ecbatana in Medië, Bibracte in Gallië; en als laatste, maar niet minder belangrijk, Iona in Schotland, waar de geheime kennis als een juweel van wijsheid in het hart

van dit noordelijke land was gevat? Waar zijn die nu? Het zijn alleen maar namen, overblijfselen, resten van vergeten luister – althans daar lijkt het op.

Een mysterieschool is niet afhankelijk van een locatie; ze is eerder een gezelschap of broederschap van spiritueel gedisciplineerde mensen die door één gezamenlijk doel zijn verbonden: dienstverlening aan de mensheid, een dienst die intelligent en met mededogen wordt verleend, want ze is ontstaan uit liefde en wijsheid. Maar het is een feit dat bepaalde centra gunstiger zijn voor een goed resultaat op spiritueel gebied dan andere. Waarom bevonden, bijvoorbeeld, die oude zetels van de mysteriën zich bijna altijd in een rotstempel of een onderaardse grot, in een bos of bergpas, in een piramidekamer of tempelcrypte? Omdat de stromingen van het astrale licht rustiger, vrediger en zuiverder worden hoe verder ze zijn verwijderd van de jachtige mensenmenigte. Een centrum voor esoterische training zal men zelden aantreffen in de nabijheid van grote steden, want dat zijn ‘wervelende draaikolken . . . zenuwknopen, zenuwcentra in de lagere regionen van het astrale licht’ (*ET*, blz. 586).

Daarom werden de locaties van de grote mysteriën gewoonlijk zorgvuldig gekozen en hun scholen

schonken geen aandacht aan gebouwen van welke aard ook, hoofdzakelijk omdat gebouwen onmiddellijk opvallen en de aandacht trekken van het publiek in het algemeen, en dat is nu juist wat deze meer geheime, meer esoterische scholen probeerden te vermijden. Als de tempels niet méér waren dan centra voor exoterisch ritueel, werden de mysteriescholen soms ergens anders in het geheim gehouden, en hielden ze hun samenkomsten, ontmoetingen en inwijdingsrituelen gewoonlijk in zorgvuldig gereedgemaakte grotten, verborgen

voor het publiek, soms zelfs in de openlucht zoals de druiden deden tussen de eiken in wat min of meer oeroude bossen waren in Engeland en Bretagne; in enkele gevallen was er zelfs geen vaste plaats of locatie; de ingewijden kregen bericht waar ze elkaar van tijd tot tijd konden ontmoeten om hun inwijdingsfuncties te vervullen. — *AOF*, blz. 670

Naar de rustige, vredige plaatsen van diepe stilte worden de adepten aangetrokken, en daar kunnen de geheime of grote mysteriën het meest doeltreffend plaatsvinden. Daar in de schuilhoeken van hun verborgen inwijdingskamers heersen de krachten en stromingen van het hogere astrale licht, het ākāśa, de subtiële substantie die overeenstemt met de hogere stromen van geest en intellect. Op deze manier brengt de Broederschap haar energie en spirituele vitaliteit naar de inwijdingsvertrekken, en kan de kandidaat, van wie de ziel met haar zeven stralen daarop is afgestemd, de goddelijke invloed ontvangen.

6

Inwijdingsgraden

Elk land heeft zijn eigen methoden om de kennis en de overlevering van de mysteriën in stand te houden. De indeling in graden varieert, soms telt men er vier, vijf, zeven of zelfs tien; maar in de tijd dat ze ongerept waren, hielden ze allemaal – ongeacht de verdeling – het ene goddelijke doel in ere: het spirituele huwelijk te voltrekken tussen het hoger zelf en de ontwaakte ziel van de mens; uit die vereniging wordt de ziener, de adept, de meester over het leven geboren. Ondanks de tand des tijds en de door de priesterstand aangerichte schade, de wirwar van intriges en onwetendheid waarin exoterische rituelen verstrikt zijn geraakt, bespeurt men de eerbiedwaardige overlevering.

In Klein-Azië schrijft Theon van Smyrna over vijf graden in de inwijdingscyclus: (1) ‘de voorbereidende zuivering’, want deelname aan de mysteriën ‘moet niet zonder onderscheid worden toegestaan aan iedereen die dat wil’; (2) ‘de overlevering van heilige dingen’ die de ‘eigenlijke inwijding’ vormt; (3) de ‘epoptische openbaring’, waarbij de kandidaat rechtstreekse intuïtie van de waarheid kan ervaren; (4) ‘het omwinden van het hoofd en het plaatsen van de kroon’ – een duidelijke verwijzing naar het mystieke gezag dat met de kroon van inwijding wordt ontvangen om de heilige overlevering aan anderen over te dragen; en ten slotte (5) ‘vriendschap en innerlijk contact’ met het goddelijke – dit werd als het hoogste en plechtigste van alle mys-

teriën beschouwd, het volkomen opgaan van het verlichte denkvermogen in het goddelijke zelf (zie Theon of Smyrna, *Mathematics Useful for Understanding Plato*, blz. 8-9; ook *Isis*, 1:13-14; 2:118-9).

Ten tijde van het mithraïsme in Perzië, toen de zonnegod meer in ere werd gehouden dan aardse zaken, waren er zeven graden, en de kandidaat ontving een naam overeenkomstig het stadium van innerlijke groei. Volgens de Grieks-Latijnse namen die ons zijn overgeleverd werd de neofiet van de eerste graad corax, ‘raaf’, genoemd – de zwarte vogel, iemand in wie het licht van wijsheid nog niet in grote mate was ontwaakt. Het woord betekende ook dienaar: hij die alles uit zijn hart geeft alvorens toegang te krijgen tot de tweede graad die cryphius, ‘occult’, werd genoemd: iemand die als discipel van de esoterische kennis was aangenomen; de derde was miles, ‘soldaat’, iemand die voldoende training en zuivering had ontvangen om een werker voor het goede te worden. De vierde – leo, ‘leeuw’, metafoor voor zonnekracht – verwijst naar de vierde inwijding waarin de kandidaat aan de bewuste solarisatie van zijn wezen begint door middel van onderricht en gespecialiseerde training (zie hfst. 7 en 8). De vijfde graad stond bekend als perses, de ‘Pers’, en betekende voor de Perzen van die tijd iemand die spiritueel-menselijk wordt: gemānasaputriseerd, dat wil zeggen, in wie denkvermogen is geboren. De zesde, heliodromus, ‘boodschapper of koerier van Helios (de zon)’, is een verwijzing naar Mercurius of Budha, als boodschapper tussen de zon in de kosmos en de zon in de mens: de hoogste ontwikkeling van buddhi. De laatste en zevende werd pater, ‘vader’, genoemd, de staat van een volledig ingewijde (zie Marvin W. Meyer, red., *The Ancient Mysteries, A Sourcebook*, blz. 200-1; ook *ET*, blz. 495).

De hindoes hadden eveneens allerlei namen voor hun discipelen die respectievelijk verschillende graden doorliepen. In één school ontvingen de kandidaten bijvoorbeeld de namen van de tien avatāra's van Vishṇu. De neofiet van de eerste graad werd matsya, 'vis', genoemd: iemand die nog laag staat op de ladder van spirituele kennis. De tweede was kūrma, 'schildpad': één stap hoger in evolutionaire ontwikkeling. De derde graad werd varāha, 'everzwijn', genoemd, een verdere vooruitgang in individualisering, terwijl de vierde werd aangeduid als nara-simha, 'mens-leeuw'. Dit vierde stadium betekent het keerpunt tussen de voorbereidende graden van de kleine mysteriën en de gevorderde graden van de grote mysteriën. De titel mens-leeuw wijst op de keuze die de aspirant moet maken tussen overheersing van de eigenschappen van de dierlijke ziel en het vanaf dat moment oppermachtig zijn van de echt menselijke kenmerken. Succes in de vierde graad verzekerde de toegang tot de vijfde graad die vāmana, 'dwerg', werd genoemd, waarin de kandidaat de gewaden van occult menszijn aantrok, al was dit menszijn nog kinderlijk vergeleken met volledig meesterschap. Paraśu-Rāma, of 'Rāma met een bijl', was de naam voor een neofiet van de zesde graad, en duidt op iemand die zich gelijkmoedig een weg kon banen door de werelden van zowel geest als stof. In de zevende graad wordt de discipel volledig mens en ontvangt de naam Rāma, held uit het *Rāmāyaṇa*, een belangrijk heldendicht uit Hindoestan.

De laatste drie graden, de achtste, negende en tiende, heten achtereenvolgens: Krishṇa, de avatāra van wie de dood het kali-yuga inluidde, ruim 5000 jaar geleden; Boeddha, die door zijn verzaking van nirvāṇa licht en vrede aan een lijdende mensheid bracht; en de laatste, de tiende, Kalkin of Kalkī, de avatāra van

het ‘witte paard’ die nog moet verschijnen. Hij is, zoals in het *Vishṇu-Purāṇa* (4:24) wordt vermeld, voorbestemd om aan het einde van het kali- of ijzeren tijdperk te verschijnen, gezeten op een wit paard, met getrokken zwaard vlammend als een komeet, om het kwaad te vernietigen, de schepping te vernieuwen en de zuiverheid in ere te herstellen. In de oude symboliek was het paard ook een metafoor voor de zon; daarom zal deze tiende avatāra het ros van de zonneplicht berijden om bekleed met de zon van spirituele verlichting de Nieuwe Tijd in te luiden.¹

Terwijl de mysteriën gewoonlijk zeven graden telden, bestaan er aanwijzingen voor drie hogere graden dan de zevende. Maar deze zouden zo esoterisch zijn dat alleen de meest vergeestelijkte mensen deze goddelijke inwijdingen zouden kunnen begrijpen en dus ondergaan.

Zij die gelijk een avatāra worden zijn werkelijk zeldzaam; nog zeldzamer, ‘zo zeldzaam als de bloemen van de udumbara-boom’ zijn de boeddha’s. Wat de tiende en laatste aangaat – die worden niet door een beschrijving ontsierd.

---

¹Zie John Dowson, *A Classical Dictionary of Hindu Mythology and Religion, Geography, History, and Literature*, 6de ed., blz. 38; zie ook H.P. Blavatsky, *Theosophical Glossary*, blz. 170.

7

De kleine mysteriën

De kleine mysteriën dienen als voorbereiding van de neofiet op inwijding in de grote mysteriën via diverse stadia van zuivering en discipline, gepaard gaand met oefening in verstandelijk en spiritueel inzicht. Zoals in het vorige hoofdstuk is aangegeven, telde men gewoonlijk zeven graden; de eerste drie graden daarvan omvatten de kleine mysteriën. De vierde graad is het keerpunt of de beslissende fase waarin zij die de discipline en training van de voorbereidende stadia hadden ondergaan, aan de toets van werkelijke vereenzelviging worden onderworpen. Als de kandidaat deze vierde graad met succes doorkomt, maakt hij een aanvang met een strengere discipline, een grotere zuivering, en een nauwere band tussen leraar en leerling. Daarna is hij een door gelofte gebonden discipel; zijn wil is er vastberaden op gericht om met succes de vijfde, zesde en zevende graad te doorlopen die de grote mysteriën vormen.

De beproevingen van de kleine mysteriën zijn naar verhouding eenvoudig, maar naarmate de discipel bewijst dat het hem ernst is en dat hij de toetsing in de proeftijd kan doorstaan, wordt de training intensiever, worden er zwaardere eisen aan zijn aard gesteld en pakt de hand van karma fouten harder aan.

Twee specifieke elementen kenmerken de kleine mysteriën: (a) onderricht in de diepzinnige wetenschappen van de kosmos; en (b) gedramatiseerde opvoeringen waarin wordt uitgebeeld wat

de initiant in de grote mysteriën zonder hulp van buitenaf moet ondergaan. In bijvoorbeeld de Eleusinische mysteriën werkten de heilige rituelen als een spiritueel hulpmiddel om de kandidaat te stimuleren een edel leven te leiden en hem vertrouwd te maken met de wegen van het inwijdingsproces.

Om toeschouwer of acteur te zijn in een drama is heel wat anders dan de werkelijke ervaring door te maken; niettemin dient dit als een voorbereidende versterking van de neofiet wanneer de tijd voor de grotere inwijdingen aanbreekt. De kleine mysteriën waren in alle eeuwen bij de scherpzinnigste denkers bekend en werden erkend als instellingen voor hogere scholing voor hen die eerzaam en geschikt waren gebleken.

Vanuit de mysteriescholen dringt kennis van de waarheid door in de denkwereld van het omringende land, wanneer ingewijden in de voorbereidende graden zich onder de mensen begeven. In Griekenland en Rome waren vrijwel alle grote figuren van historische betekenis in één of meer graden van de kleine mysteriën ingewijd. Dit gold echter niet voor moordenaars of overwinnaars door het zwaard, want die waren bijna altijd niet ingewijd in de mysteriën, al waren er in de periode van verval van het Romeinse Rijk veel kandidaten van verschillend niveau die min of meer plichtmatig de voorbereidende rituelen ondergingen.

In de oudheid hadden de mysteriën feitelijk zo'n hoog aanzien dat voorbereiding voor toelating het meest koninklijke geschenk werd geacht dat een vader aan zijn zoons kon geven. Jongens werden aangenomen als ze zeven jaar waren, en hun hart en denken werden getraind, zodat ze als ze volwassen waren geworden hun plaats in de wereld konden innemen en een opbouwende invloed op de mensen konden uitoefenen; of ze bleven,

als ze op grond van hun innerlijke geschiktheid bijzonder bevoorrecht waren, binnen het heiligdom en drongen in de grote mysteriën zover door als ze konden. Sommigen werden getraind met als enig doel om de wetten van het leven te onderrichten in zetels van hoger onderwijs; anderen ontvingen de voorbereidende rituelen om zich beter geschikt te maken de Staat gelijkmoedig en rechtvaardig te besturen. Weer anderen ondergingen de discipline en zuivering van de eerste graden en wijdden hun leven vervolgens aan het brengen van schoonheid aan de mensen, met beeldhouwwerk of schilderkunst, met poëzie of muziek. Zo ontwikkelden deze vroege beschavingen zich in spirituele zaken onder leiding van ingewijde filosofen en staatslieden, kunstenaars en musici.

In de kleine mysteriën werden veel kunsten en wetenschappen onderwezen, met name geografie, astronomie, scheikunde, fysiologie, psychologie, geologie, meteorologie, en ook muziek, ‘de meest goddelijke en *spirituele* van alle kunsten’ (MB, brief 24b, blz. 205); ook letteren en architectuur werden bestudeerd, waarvan de ‘verloren regel van de verhoudingen’, de Griekse tempels onvergankelijke roem heeft geschonken. Deze wetenschappen beschouwde men als geheime studies van de mysteriën, niet omdat ze niet zouden zijn begrepen als ze werden onderwezen zoals scholen en universiteiten ze nu doceren, maar omdat zulke wetenschappen en kunsten meer vanuit hun *oorzakelijke* dan van de kant van hun gevolgen werden bestudeerd.

De Ouden zijn veel bespot om het achterhouden van kennis waarvan zelfs een kind de eenvoudiger vormen kan begrijpen. Ongetwijfeld onderwees men de eenvoudiger vormen openlijk, maar hun *occulte* achtergrond hield men streng geheim (dat gebeurt ook nu nog, al zijn de meeste mensen zich weinig bewust

van dit feit) omdat die alleen geschikt is voor hen die de verkregen kennis niet zouden misbruiken. Getuigt men tegenwoordig van zoveel gezond verstand als men, zodra de wetenschap een nieuwe ontdekking doet, direct kans ziet om deze voor destructieve doeleinden te gebruiken? Men moet haast bewondering hebben voor de kracht en wijsheid van de Ouden die wel beter wisten dan kennis zonder onderscheid over te dragen aan mensen zonder morele beheersing. Met al ons misplaatste gevoel van superioriteit hebben we nog niet op alle gebieden de achterstand ingehaald op de wetenschappelijke kennis van onze verre voorouders.

H.P. Blavatsky schreef daarover in 1877:

Als de tegenwoordige meesters de oude zover vooruit zijn, waarom geven ze ons dan niet de verloren kunsten van onze postdiluviale voorouders terug? Waarom geven ze ons niet de niet-vervagende kleuren van Luxor, het Tyrische purper; het heldere vermiljoen en het verblindende blauw die de muren van deze plaats versieren, en die even helder zijn als op de dag waarop ze werden aangebracht? Het onverwoestbare cement van de piramiden en van oude aquaducten; de kling van het zwaard van Damascus, die in haar schede als een kurkentrekker kan worden omgedraaid zonder te breken; de schitterende en ongeëvenaarde tinten van het gekleurde glas dat in het stof van oude ruïnes wordt gevonden en glinstert in de vensters van oude kathedralen; en het geheim van het echte buigzame glas? En als de scheikunde zelfs niet in staat is in sommige kunsten de vroege middeleeuwen te evenaren, waarom pocht ze dan op prestaties die naar alle waarschijnlijkheid duizenden jaren geleden volkomen bekend waren? Hoe verder de archeologie en de filologie vorderen, des te

meer onze trots wordt gekrenkt door de ontdekkingen die dagelijks worden gedaan, en des te roemrijker getuigen ze ten gunste van diegenen die, misschien op grond van de lange tijd die ze van ons afstaan, tot nu toe als onwetende stuntelaars in de diepste poel van bijgeloof werden beschouwd.

– *Isis*, 1:320-1

In de mysteriën was geografie niet slechts een studie van topografie; het onderwerp van onderzoek was eerder het periodieke omhoogkomen en verzinken van continenten dat samenhangt met de cyclische gebeurtenissen in de geschiedenis van de wortelrassen; er werd onderricht over geheime centra van de aarde en over onze nauwe band met de beide polen en de vier kompasrichtingen. Veelbetekenend zijn de wenken die HPB hierover geeft:

De twee polen worden het rechter en het linker uiteinde van onze bol genoemd – het rechter is de noordpool – of het hoofd en de voeten van de aarde. Elke weldadige (astrale en kosmische) werking komt vanuit het noorden; elke dodelijke invloed van de zuidpool. Ze zijn sterk verbonden met en beïnvloeden *de magie van de rechter- en de linkerhand*.

– *GL*, 2:451vn

Meteorologie had tot onderwerp de stromingen van wind en regen, niet gezien als effecten, maar als dragers van stromen levensenergie vanuit alle delen van het zonnestelsel en daarbuiten. Bliksem en donder, enz., waren niet slechts elektromagnetische verschijnselen – woorden die op zichzelf juist zijn, maar als ze niet occult worden begrepen weinig meer weergeven dan een vermelding van geproduceerde gevolgen. Als men ze vanuit het oorzakelijke aspect beschouwt, blijken ze uiterlijke manifestaties te zijn van innerlijke krachten die onze atmosfeer binnenkomen

uit de kosmische ruimten en het leven op aarde beïnvloeden.

In Chaldea, Egypte, Mexico en Peru, Wales, IJsland en India keek men met eerbied naar de astrologie. De diepere leringen ervan werden in het oor gefluisterd, zo heilig en diep spiritueel beschouwde men ze toen. Alleen maar de toekomst voorspellen en andere soortgelijke trivialiteiten getuigden in de ogen van de hiërofanen van slechte smaak. De erkende invloeden van de zon en planeten op mensen zagen zij niet als slechts mechanische reacties die iemand tot dit of dat gedrag of karakter dwong. Men begreep dat die uitwisseling van de levensenergieën van de planeten en de zon met die van aardse wezens plaatsvond op basis van een gemeenschappelijk galactisch erfgoed. Bij het beschouwen van de zevenvoudige natuur van de mens hield men rekening met de zevenvoudige natuur van de planeten. Daarom behoort de uitwisseling van levensatomen uit de verschillende planeetstelsels met die van de aarde, en omgekeerd, tot de voornaamste onderwerpen van studie in de esoterische astrologie.

Bovendien werd de wetenschap van het voorspellen van enorme cyclische gebeurtenissen op aarde niet alleen in India haarfijn ontwikkeld (zie de *Sūrya-Siddhānta* van Asuramaya, de oudste nog bestaande verhandeling over sterrenkunde, *GL*, 2:368), maar ook in het oude Chaldea, waar de latere vertegenwoordigers van vier- à vijfduizend jaar geleden de oude astrologie nog als een belangrijk onderdeel van hun geheime mysteriën zagen. De beroemde ziggurat of hoge toren van Borsippa in Babylonië is een duidelijk bewijs voor de kennis van de zevenvoudige planetaire invloeden op de mensheid. Deze werden de trappen van de zeven sferen genoemd, en elke verdieping had een andere kleur die een van de zeven heilige planeten symboliseerde. Bovenop een ziggurat bevond zich een heilige

schrijn, vaak met een tafel of een bank van goud.

Wat er voor het publiek uitzag als alleen maar sterrenkundige observatoria, waren dus geheime trainingscentra waar in het verborgen binnenste esoterische astrologie tot de belangrijke studies van de kleine mysteriën behoorde. Geneeskunde en chirurgie, natuurkunde en alchemie, dichtkunst, wiskunde en filosofie werden eveneens vanuit een innerlijk gezichtspunt bestudeerd. Dit onderricht bestaat niet uit het domweg uit het hoofd leren van tientallen formules, maar uit innerlijke waarneming van occulte processen, zodat kennis die ten bate van anderen wordt aangevend na verloop van tijd wijsheid wordt.

Hoe boeiend deze studies ook waren voor de verbeeldingskracht, en hoe groot de verstandelijke en psychische stimulans daarvan voor de neofiet, ze waren toch niet het hoofddoel van de mysteriën. Achter alle training van het verstand stond de stuwende drang tot *zuivering van de ziel* door middel van discipline en contemplatie. Als aanmoediging en richtsnoer werden toneelvoorstellingen opgevoerd over de afdaling van de kandidaat in de onderwereld, zijn beproevingen in die lagere regionen door zichzelf tegen te komen en te overwinnen, zijn opstijgen naar de stroom van leven en licht, dat uiteindelijk leidde tot de omgang en ‘vriendschap’ met de goddelijke wezens. De dramatische rituelen waren zo doeltreffend dat meewerken daaraan een opmerkelijk onderdeel vormde van de inwijdingstraining als voorbereiding op de grote mysteriën.

Vergelijking van het ritueel van de kleine mysteriën zoals dat in de oudheid met geringe verschillen in de details werd uitgevoerd, laat zien dat het verhaal van de afdaling in de onderwereld overal hetzelfde is in het symbool van de godheid van de tarwe of het koren. Het zaadje of de graankorrel stelt de kandidaat voor.

Omdat het zaadje het donkere gebied van de vochtige aarde ingaat, zal het met heel wat problemen te kampen hebben door bodem en omgeving; het ‘sterft’ door het leven te schenken aan wortel en stengel. Als dan ten slotte de kiemperiode eindigt, ontspruiten tere loten van het graan boven het oppervlak van de aarde, en na verloop van tijd schiet het voormalige zaadje geholpen door zon en regen in bloei. Op eenzelfde manier ‘sterft’ de kandidaat in de gebieden van de onderwereld, de lagere sferen waar hij de problemen van die omgeving tegenkomt en overwint; door zijn vergankelijke zelf af te leggen, sterft hij door het leven te schenken aan het ontluikende meesterschap. Op het geschikte moment stijgt de vroegere discipel omhoog naar de sferen van licht en leven; opgenomen in de tegenwoordigheid van andere goddelijke planten sluit hij vriendschap met de goden en komt tot de volle bloei van adeptschap.

In esoterische beeldspraak wordt zo de spirituele zielenstrijd gedramatiseerd van hen die bezig zijn ‘zichzelf het leven te schenken’ (*GL*, 2:636) – zoals een oud manuscript de geboorte beschrijft van de adept in de neofiet, de hoogste inwijding.

8

De grote mysteriën

De grote mysteriën, waaraan de neofiet begint na de geslaagde voltooiing van de voorbereidende graden, houden in dat men door eigen ervaring dat wordt wat men in de kleine mysteriën had geleerd. In deze hogere afdeling van esoterische training bestaat geen clementie. De neofiet moet zichzelf onder ogen zien en overwinnen – of sterven. Alle delen van zijn samengestelde natuur, van het goddelijk geïnspireerde tot het grofstoffelijke, moeten worden onderzocht en beheerst. Nu moet de aspirant genoeg spiritueel weerstandsvermogen hebben ontwikkeld om de werkelijkheid het hoofd te kunnen bieden. Hij moet de natuur in haar lagere en hogere gebieden *worden*, de hoogste toets van vereenzelviging doorstaan en toch de zuiverheid van zijn ziel behouden.

Zelfs nog in de tweede eeuw werden de rituelen van de Egyptische mysteriën, hoezeer ze ook door Griekse invloeden waren gewijzigd, met de vereiste en gepaste eerbied uitgevoerd. Discipelen uit omringende landen streefden daar naar inwijding als een geschikte voortzetting van hun eigen ceremoniën. Apuleius, de Latijnse platonische filosoof, beschrijft in zijn *Metamorfosen*, of *De gouden ezel*, de inwijding in de mysteriën van Isis van een zekere Lucius Patras, van wie men nu algemeen aanneemt dat het Apuleius zelf is:

Luister dan, en geloof het, want wat ik vertel is waar. Ik kwam dichtbij het grensgebied van de dood, ik betrad de drempel

van Proserpina [Hades], ik werd door alle elementen gebracht en keerde weer terug naar de aarde. Ik zag in het holst van de nacht de zon stralend flonkeren, ik naderde de goden boven en de goden beneden, en betoonde hun eerbied, van aangezicht tot aangezicht. Zie, ik heb u dingen verteld die u nog niet zult weten, ook al heeft u erover gehoord.

Ik wil u daarom alleen vertellen wat zonder te zondigen aan het verstand van een niet-ingewijde kan worden meegegeeld. Zodra het ochtend werd en de rituelen waren verricht, verscheen ik, gekleed in twaalf mantels die de ingewijde draagt, een gewaad dat heel heilig is. . . . Het kostbare gewaad hing van mijn schouders langs mijn rug naar beneden, zelfs tot mijn hielen, en ik was getooid met de dierenfiguren die in verschillende kleuren overal daarop waren geborduurd.¹ . . . Dit kleed noemen de ingewijden het kleed van Olympus. In mijn rechterhand droeg ik een toorts met vlamvend vuur, en mijn hoofd was omkranst met een mooie kroon van een smetteloze palmtak, waarvan de bladeren uitstaken als stralen . . . getooid als de zon en uitgerust naar het beeld van een god.

– geciteerd door Lewis Spence,
The Mysteries of Egypt, blz. 70-1

In de grote mysteriën is de tocht naar de onderwereld niet langer slechts het ritueel van de kleine mysteriën waaraan de kandidaat deelneemt. Hij moet nu met volledige kennis ‘de grensgebieden van de dood’ betreden en in het gewaad van het ziel-bewustzijn voorbij de sluier van de zichtbare natuur gaan naar de arena van onzichtbare werelden:

---

¹De verwijzing naar de twaalf gewaden en de dierenfiguren duidt op de mystieke gang door de twaalf tekens van de dierenriem.

Een van de basisleringen van het occultisme is dat niets *werkelijk kan worden gekend* dat niet is *ervaren, doorleefd*. . . . De verschillende stadia of graden van inwijding zijn daarom in feite een soort versneld proces voor bepaalde uitverkoren geesten, bepaalde uitverkoren zielen die zich waardig hebben betoond: . . . Aan deze verschillende stadia of graden van inwijding gaan allereerst voorbereidende zuiveringen vooraf. Dan volgt de ‘dood’, een mystieke dood. Het lichaam en de lagere beginselen worden als het ware verlamd, en de ziel wordt tijdelijk bevrijd. En tot op zekere hoogte wordt de bevrijde innerlijke mens door de inwijders geleid en geïnstrueerd en geholpen als hij naar andere sferen en gebieden gaat en de aard daarvan leert kennen *door ze te worden*, wat de enige manier is waarop deze kennis wortel kan schieten in de ziel, in het ego: *door ze te worden*. – BEF, blz. 251

Deze mystieke dood vormt de vierde inwijding, die niet alleen afhangt van iemands vermogen om spiritueel licht te ontvangen, maar ook van iemands kracht om gelijkmoedig en met een ontwaakt ethisch besef de duisternis van het kwade te trotseren. *Iets worden* betekent in feite zijn intelligente waarnemingsvermogen verenigen met de essentie van dat wezen of ding; met andere woorden, *de aard* van zo’n entiteit tijdelijk aannemen. Dus door zijn bewustzijn te verbinden met wezens in *lagere* sferen dan die van de mensen stelt men het weerstandsvermogen van iemand enorm op de proef: zullen de verderfelijke uitwasemingen van de lagere sferen de tere bloemblaadjes van de ontluikende adept verstikken? Zullen de zinnenprikkelende verrukkingen van de lagere hellen enige aantrekkingskracht hebben op de vastbesloten neofiet? Omgekeerd eist het aannemen van de aard van wezens in *hogere* sferen dan die van de mens evenzeer een beheerste

constitutie: zal de schittering en pracht van ongedimde waarheid de ziel verblinden? Zal de aanblik van de werkelijkheid het ontwakende oog van wijsheid compleet vernietigen?

Deze vierde graad kan worden beschouwd als een inleiding tot en een weerspiegeling in het klein van de zevende en laatste graad waarin het individu de beproeving van de vereenzelviging met *alle* bestaanssferen moet ondergaan. Het volbrengen van de volledige inwijdingscyclus vereist daarom het ontwaken en sterk maken van *alle zeven* beginselen van de mens. De kandidaat moet zijn zevensnarige lier zo hebben afgestemd, haar zo hebben opgeladen met spirituele harmonie, dat ze volmaakt synchroon gaat trillen met de *spirituele* essentie van de zeven beginselen of sferen van de kosmos. Zoals meester KH in 1882 aan Allan O. Hume in Simla, India, schreef: ‘De graden van inwijding van een adept geven de zeven stadia aan waarin hij het geheim van de zevenvoudige beginselen in de natuur en de mens ontdekt en zijn sluimerende vermogens doet ontwaken’ (*MB*, brief 15, blz. 108).

Over deze hogere graden is ons vrijwel niets bekend. Dat is vanzelfsprekend en gepast; want hoe zouden woorden kunnen beschrijven wat alleen de ingewijde kan begrijpen? Hoe zou wat wezenlijk esoterisch is kunnen worden bekendgemaakt en dan nog zijn mystieke zuiverheid behouden? Er zijn echter wel belangrijke wenken gegeven over de vijfde, zesde en zevende graden.

In de vijfde inwijding ‘ontmoet’ de initiant ‘*zijn eigen god-zelf van aangezicht tot aangezicht* en wordt er gedurende kortere of langere tijd *één mee*’ (*BEF*, blz. 276). Deze graad werd door de Grieken theofanie genoemd, een woord dat ‘goddelijke verschijning’ betekent of ‘het tevoorschijn treden van een godheid’, de verschijning of manifestatie van

het hoger zelf van de mens aan hemzelf. En hoewel bij de meeste kandidaten dit verheven ogenblik van verstandelijke extase en diepe visie slechts van korte duur was, werd bij verdere spirituele vooruitgang van de kandidaat de theofanische omgang meer duurzaam en blijvend totdat de mens ten slotte ontdekte dat hij niet alleen de spirituele afstammeling van zijn eigen innerlijke god is, maar die innerlijke god zelf, in zijn essentiële wezen. – *BEF*, blz. 440

De zesde inwijding voltrok zich als de onvermijdelijke loop van gebeurtenissen die volgden op de geslaagde vergeestelijking van het hele wezen. Dit werd door de Grieken theopneustie genoemd – een woord dat letterlijk ‘het ademen van een god’ of ‘goddelijke inspiratie’ betekent – wanneer de discipel

het inademen voelde van zijn eigen innerlijke god en op die manier werd geïnspireerd; het woord inspiratie betekent immers ‘inademing’. Met het verstrijken van de tijd en de toenemende zuivering van het ziel-voertuig, dat de mens zelf is, werd deze inademing of inspiratie permanent. – *Op.cit.*

In deze graad ‘inspireert de innerlijke god van de kandidaat, afhankelijk van de vorderingen die hij heeft gemaakt, hem kortere of langere tijd met de wijsheid en de kennis van het gehele heelal . . .’; en ‘in de zesde graad ontmoet de initiant in plaats van zijn eigen hoger zelf een ander . . .’ (*BEF*, blz. 276, 253).

Dan komt de zevende en laatste graad van inwijding voordat meesterschap wordt bereikt. Deze inwijding vond gewoonlijk plaats bij het wintersolstitium. De oude heidense ingewijden beschouwden de vier punten van het jaar, het winter- en zomersolstitium en de lente- en herfstequinox als een weerspiegeling van heilige werkingen in de kosmos. De geboorte van de zon aan

het begin van het jaar was voor hen een symbool van de mystieke geboorte van de ingewijde, en het is veelzeggend dat bijna alle grote wereldleraren, zoals Jezus de christus, Krishṇa de avatāra, Apollonius van Tyana, en anderen, hun ‘geboortedag’ vieren in deze heilige periode: de wedergeboorte van de zonnegodheid.

Deze zevende graad, die theopathie wordt genoemd – een Grieks woord dat ‘het lijden of dulden van een god’ betekent – is

het subliemste mysterie van alle, . . . de initiant, de kandidaat, liet toe en gaf zich volledig eraan over een volslagen onzelf-zuchtig verbindingskanaal voor zijn eigen innerlijke god, zijn hoger zelf, te worden; hij ging als het ware verloren in het grotere zelf van zijn eigen hoger zelf.

– *BEF*, blz. 440-1

Er zijn in feite maar weinig mensen van wie de zielskracht zo groot is dat ze ten volle de tegenwoordigheid van het goddelijke kunnen verdragen. Dit is de beloning van de hoogste adepten, zij die door hun offer en wijsheid de mensheid omringen met een beschermmuur die zoals een diamant het licht van mededogen doorlaat maar in zijn beschermende functie heel ondoordringbaar is.

In de zevende graad gaat de neofiet door de portalen van de zon; ‘hij wordt een vluchtig moment de wonderlijke wachter zelf’ (*BEF*, blz. 253). De zonne-inwijding is compleet: de neofiet sterft en de hiërofant wordt geboren.

9

Wegen van inwijding

In de meer gevorderde mysterietraining moet de leerling niet alleen leren om het mystieke voertuig van ontwaakt bewustzijn op te bouwen dat hem van het ene gebied naar het andere zal brengen, maar ook om in de loop van zo'n individueel wordingsproces de eeuwige wegen van inwijding zelf opnieuw te ontdekken.

Wat wijsheid en een vooruitziende blik betreft is de natuur in alle opzichten consequent: één wet, één methode, één structuur. Met prachtige doelmatigheid repeteert ze de wegen van inwijding door middel van de cyclus van slaap en dood. De dood en de processen die daarbij een rol spelen vormen het hart en de kern van de grote mysteriën: door de dood van het lagere wordt het hogere geboren. Als het zaadje niet sterft, kan de bloem niet bloeien; als de bloem niet sterft, kunnen zich geen zaadjes vormen. 'Wie zijn leven verliest omwille van mij, die zal het behouden' (*Matth.* 10:39).

De slaap is een onvolledige dood – die onbewust wordt ervaren; de dood is een volledige slaap – die onbewust wordt ervaren; inwijding is een zelfbewuste slaap of 'dood' van de lagere elementen met een volledig bewuste bevrijding van de spirituele ziel langs de paden van slaap en dood.

In de slaap 'sterft' het lichaam onvolledig, want het gouden koord blijft verbonden met het rustende lichaam. Als de ziel niet is belast met materiële verlangens, volgt een natuurlijke rust. Tij-

dens de korte uren van de nachtelijke slaap kan, als het karma gunstig is, de bevrijde geest-ziel uit de sfeer van de aarde langs de onzichtbare magnetische paden opstijgen naar hogere gebieden. Het opstijgen gaat bliksemsnel, gevolgd door de terugkeer langs identieke paden tot de ziel het slapende lichaam weer binnengaat en er een nieuwe dag aanbreekt.

De paden van de slaap die nacht na nacht worden ‘bewandeld’ vormen een *onbewuste* reis langs de wegen van inwijding. Dat kortstondige en niet herkende contact tijdens de slaap gaat niet verloren; juist de herhaling van diezelfde methode werkt voor de gewone mens als een onzichtbare stimulans. Als de aspiraties worden volgehouden en het leven oprechter wordt gemaakt, zullen flauwe indrukken van schoonheid en grootsheid de ziel doordringen, intuïtieve inzichten dienen zich aan, en de aspirant zal zijn dagen gezegend zien door nachtelijke contacten met hogere sferen.

Bij de dood worden dezelfde processen gevolgd als tijdens de slaap, alleen gebeurt dat dan volkomen. Het lichaam wordt blijvend terzijde gelegd en valt uiteen; het gouden koord wordt teruggetrokken, en de ziel gaat, bevrijd van haar aardse elementen, de sferen van tijdelijke zuivering binnen. Bevrijd en gereinigd van aards bezinsel stijgt de ziel op naar haar spirituele ouder, het hoger zelf, en maakt, onvoorstelbaar vredig en gelukkig, dezelfde reis als tijdens de slaap. In elk huis van de ruimte wordt halt gehouden, kort of lang, afhankelijk van de banden van aantrekking die vroeger zijn gemaakt door ervaringen van de spirituele ziel in het verleden, tot ze gesterkt door goddelijke contacten weer het aloude pad volgt, en er op aarde een kind wordt geboren.

Zo volgt de spirituele monade tijdens de dood volledig bewust

de eeuwenoude wegen van inwijding, maar de gewone menselijke ziel is zich hiervan nog niet bewust.

De mens heeft veel facetten: hij heeft in zich een goddelijke monade, een spirituele ziel, en een menselijke ziel die door zijn vitaal-astraal-fysieke natuur werkt. We moeten ervoor oppassen dat het lagere niet de macht krijgt over het hogere, vooral bij het bespreken van deze heilige zaken, omdat we anders misschien zó in de ban raken van hun schoonheid en intellectuele grootsheid dat we hun essentiële waarde vergeten – die van de ethiek. Als iemand de ethiek niet tot de kern van zijn karakter heeft gemaakt, zal zijn hart en zijn denken voortdurend door de stormen van verlangens heen en weer worden geschud.

Wie zich voor niet veel meer interesseert dan zijn onmiddellijke behoeften, zal nauwelijks worden aangetrokken tot diepere dingen, maar wie intuïtief begint na te denken, zal zich onweerstaanbaar tot de oude wijsheid aangetrokken voelen. Zij die al wakker beginnen te worden uit de slaap van de stof, worden echter herhaaldelijk gewaarschuwd tegen het idee dat inwijding iets is dat vlak om de hoek ligt. We moeten ons diepste innerlijk beschermen tegen het egoïstische verlangen naar zogenaamd occulte vermogens, zoals we ons zouden verweren tegen de beet van een slang. De inwijdingen die in het vorige hoofdstuk werden genoemd, worden niet beschreven, maar er worden slechts toespelingen op gemaakt als aanwijzing voor wat de waardig gebleken discipel misschien op een dag tot zijn geluk zal blijken te ervaren.

Kort samengevat, de inwijdingstocht wordt steeds opnieuw gemaakt: onvolkomen in de slaap, meer volkomen tijdens de dood; 's nachts door de ziel in de slaap, periodiek door de ziel bij de dood. Dit wordt onbewust ondergaan, waarbij de natuur

op die manier herhaalt wat de ziel op een dag vastberaden en volledig bewust moet doormaken. Laatstgenoemd proces is de inwijdingstocht: het doelgericht uitschakelen van aardse invloeden, gevolgd door de zelfbewuste reis door elk gebied en sfeer van de kosmos waarbij men zijn eigen ervaring en indrukken opdoet.

In zijn *De esoterische traditie* gaat De Purucker hierop in:

Het doel van de postmortale tocht van de monade door de verschillende planeetketens is dat ze zich op elk van die planeetketens kan bevrijden van het bekleedsel of voertuig dat bij de levensessentie van zo'n planeetketen hoort. Alleen zo kan de monade zich ontdoen van het ene na het andere 'omhulsel' waarin ze zich heeft gewikkeld tijdens haar lange evolutiereis; en wanneer ze zich van alle zeven 'omhulsels' heeft bevrijd, is ze – omdat ze vrij is en in haar zuivere en 'niet omhulde' staat verkeert – gereed om haar eigen spirituele thuis, waaruit ze is voortgekomen, binnen te gaan. Wanneer de terugreis naar de planeetketen van de aarde begint, gaat de monade door al diezelfde zeven planeten heen, maar in een volgorde omgekeerd aan die waardoor ze door deze was opgeklommen; en in elke planeet die ze bezoekt, pakt ze de levensatomen die de 'omhulsels' vormen weer op die ze eerder op elk van de zeven planeten respectievelijk had afgelegd of afgeworpen, en bekleedt zich opnieuw daarmee. – blz. 498

Deze reis is zo belangrijk dat de grote mysteriën zich bijna uitsluitend bezighielden met de processen van de mystieke dood. Zoals in het vorige hoofdstuk is gezegd bestond de vierde inwijding uit een gedeeltelijke afdaling naar lagere sferen, samen met een gedeeltelijke opstijging naar hogere sferen. De ziel heeft dan nog niet voldoende kracht ontwikkeld om bestand

te zijn tegen de volledige openbaring van het heelal.

Er bestaat een Babylonische legende die verwijst naar een mysterieeler. Ishtar¹ daalt af in de onderwereld en komt in vorstelijk ornaat aan bij de poorten van Arallu (Hades). Het eeuwenoude voorschrift eist echter dat niemand het gevreesde gebied van de onderwereld mag binnengaan met kledingstukken of juwelen.

Daarom ontnemt de bewaker bij elk van de opeenvolgende poorten waar Ishtar doorheen moet, haar een kledingstuk of sieraad: eerst haar kroon, dan haar oorringen, dan haar halsketting, dan de sieraden op haar borst, dan haar met veel juwelen bezette ceintuur, dan de glinsterende sieraden aan haar handen en voeten, en ten slotte haar lendendoek.

– Will Durant, *The Story of Civilization*, 1:238

Vrij en zuiver gaat ze het ‘Land van geen terugkeer’ binnen, waar haar zuster, Ereshkigal, de scepter zwaait. Vol afgunst stuurt ze zestig ziektes op Ishtar af. Nadat ze de beproevingen van de lagere wereld heeft doorstaan, keert Ishtar terug door dezelfde zeven poorten en ontvangt in omgekeerde volgorde weer de kledingstukken en sieraden die ze op haar tocht omlaag had afgelegd, en als ze ten slotte opstijgt naar de gebieden van het licht, wordt Ishtar getooid met het zevende juweel, de kroon van spirituele majesteit.

De afdaling in de onderwereld vindt niet automatisch plaats, maar is een bewust besluit om de tocht te ondernemen als een hoogste test van verstandelijke en spirituele zuiverheid. Indien de kandidaat slaagt, wordt hij één met het goddelijke en verkrijgt verheven gelukzaligheid; als hij tekortschiet, dan wacht de dood

---

¹Een variant van de Soemerische Inanna.

of krankzinnigheid. Het zou veel beter zijn geweest als hij zich nooit aan deze beproevingen had gewaagd, want ze zijn echt vreselijk. Maar niet alles is verloren, want in een toekomstig leven kan hij het nog eens proberen.

Als de aspirant door soberheid, absolute toewijding, discipline en kennis als goud in het vuur is geworden, zal zijn gang door de lagere werelden snel en veilig zijn. Terwijl de vlam van spiritualiteit in hem brandt, stijgt de kandidaat die slaagt op naar hogere sferen waar de tocht van de ene planeet naar de andere volledig bewust wordt gemaakt. Na het ondergaan van de hoogste beproeving keert de leerling, nu meester geworden, terug naar de aarde en naar zijn in trance verkerend lichaam.

De bewaker van de inwijdingskamer, die geduldig en met liefdevolle zorg de wacht heeft gehouden bij het lichaam van zijn discipel, is nu vol vreugde: de inwijding is volbracht.

Het sluiten van de mysteriescholen

Vijftien eeuwen geleden luidde voor de mysteriën in het Westen de doodslok toen keizer Theodosius II het heidendom uit het Romeinse Rijk verbande, dat in die tijd Thracië, Macedonië, Kreta, Syrië en Egypte omvatte. De definitieve klap kwam minder dan een eeuw later toen keizer Justinianus in 529 n.Chr. de laatste filosofische school in Athene, de Academie die door Plato was gesticht, sloot. Naast de onderdrukking van alles wat niet-christelijk was, was veel van wat eens in de mysteriën als mooi en heilig werd beschouwd – het heilige ritueel van de verbinding van de aspirerende ziel met het hoger zelf – nu volledig ontaarde orgiën geworden.

In de geschiedenis van het occultisme kan noch in het verleden noch in het heden ooit worden gezegd dat de mysteriën – in hun zuivere en ongeschonden spirituele vorm – tegemoetkomen aan iemands persoonlijke en emotionele kant. De zware mysterietraining dient juist om de ziel te bevrijden van beperkingen, het hart te zuiveren en het denken te beheersen; want bij inwijding is alleen spirituele kracht, slechts het kaliber van een diamant, opgewassen tegen de zware beproevingen.

Geboorte, groei, volwassenheid en ouderdom zijn de onvermijdelijke processen van de natuur in al haar afdelingen. Een mysterieschool hoeft evenmin een *gedegeneerde* ouderdom door te maken als dat de jaren van aftakeling van de mens ge-

kenmerkt hoeven te worden door ontarding. Maar de zaden van verval en eierzucht worden, evenals bij onszelf, maar al te vaak op het hoogtepunt van materieel succes uitgestrooid. Ook voor een werkelijk mysteriecentrum geldt dat de giftige zaden van innerlijk verval wortel schieten en gaan groeien als de uitdaging van spirituele ontwikkeling niet met steeds grotere innerlijke ernst wordt aangegaan dan in de proeftijd. Passiviteit maakt plaats voor achteruitgang, en de school raakt in verval. De geest van de broederschap trekt zich terug, de schil van het ritueel blijft over.

De werkelijke oorzaak van het sluiten van de mysteriescholen is dus de *innerlijke ontrouw* van de bewakers van de tempel. Het licht zou nooit doven als de hiërofantten trouw bleven aan de aloude beginselen van de school, want de broederschap kijkt met arendsogen uit naar elk licht, en wanneer de roep om waarheid en het verlangen ernaar groot zijn, blijven de mysteriën zuiver en waarachtig.

Wanneer de mensheid of een deel ervan, of zelfs een enkeling, zo uitdrukkelijk een spirituele en verstandelijke oproep doet, met zoveel geestkracht, als het ware met de diepste vezels van het innerlijke leven, dan werkt ze in feite met het spirituele magnetisme van een leraar, en wordt de oproep altijd in de Grote Broederschap gehoord, en verschijnt er in de wereld een afgezant of boodschapper als haar vertegenwoordiger. De mysteriën degenereren altijd omdat mensen hoe langer hoe meer verward raken in egoïsme en de egoïstische gewoonten van de fysieke wereld, en het innerlijke contact, het innerlijke gevoel van contact met de spirituele krachten die hierboven zijn genoemd, verloren. — *ET*, blz. 603

In het occultisme bestaan twee wegen: het pad van de rechterhand van witte magie en spirituele vooruitgang; en het pad

van de linkerhand van zwarte magie en spirituele terugval. Er bestaat geen derde pad van stilstand of rust. Als men niet vooruitgaat, zal men achterblijven. De stroom van evolutionaire vooruitgang is naar voren gericht, naar het licht van de geest en de waarheid. Als men dit pad niet volgt, valt men af; de karavaan trekt verder; wie zijn tijd verspilt blijft achter.

Hoe verder men vordert op het pad van esoterische training, des te scherper de scheidslijn tussen deze twee paden; maar, heel paradoxaal, juist door de toegenomen ontwikkeling van de discipel en het fijnere gevoel voor goed en kwaad, zijn de gepeilde diepten en ook de bereikte hoogten groter. De middenweg van wijsheid is steeds moeilijker te vinden naarmate in spirituele zaken vooruitgang wordt geboekt. Het zijn niet de grove valstrikken uit vroegere levens waar de leerling op bedacht moet zijn, maar het subtiele en geraffineerde werk van Māra, de ‘verleider’, die met wrede en verraderlijke middelen de ziel aanhoudend op de proef stelt.

Een oosters spreekwoord zegt dat de ‘[magie] van de rechteren van de linkerhand door slechts een ragfijne spinnendraad zijn gescheiden’ (*BCW*, 14:106). Wie op het pad wil blijven moet zich met al zijn kracht en moed aan de spinnendraad van wijsheid vastklampen.

Een van de doeltreffendste wapens van de duistere krachten is twijfel – twijfel aan jezelf, twijfel aan je aspiratie en innerlijke kracht. Het twijfelen is een natuurlijke reactie van het discipel zijn, maar een heel gevaarlijke toestand zolang die duurt. Als er geen halt aan wordt toegeroepen met het onbuigzame besluit om vol te houden – ongeacht hoe vaak je valt of hoe ernstig de dwaling – dan krijgt zelfbeklag de overhand en gaat de deur open voor een groter gevaar: twijfel aan de leraar, twijfel aan de school, twij-

fel aan de Broederschap. Hier gedijt het noodlottige zaadje van innerlijke verwarring dat, als het niet uit het hart wordt verdreven, zal uitgroeien tot het onkruid van trouweloosheid.

De beproevingen van een aspirant voor het chelaschap zijn vreselijk, en overenthousiaste mensen werden ernstig gewaarschuwd. Zoals KH in 1881 aan A.P. Sinnett schreef:

wie zich inlaat met de occulte wetenschappen . . . ‘moet of het einddoel bereiken of te gronde gaan. Is men eenmaal goed en wel op weg naar de edele kennis, dan brengt twijfel het risico mee van krankzinnigheid; plotselinge stilstand betekent vallen; zich terugtrekken betekent achterover tuimelen regelrecht in een afgrond.’
– MB, brief 8, blz. 35

Inwijding heeft drie mogelijke gevolgen: (a) succes; (b) mislukking die de dood betekent; en (c) gedeeltelijke mislukking die gewoonlijk neerkomt op krankzinnigheid (zie *BEF*, blz. 285). Daarom worden toekomstige chela's herhaaldelijk ervoor gewaarschuwd zich niet overhaast in het occultisme te storten. Het is veel veiliger in de buitenhoven van de tempel van wijsheid te blijven als serieuze en oprechte aspiranten naar grotere kennis, als leerlingen die proberen de eeuwenoude regels van het heiligdom in praktijk te brengen: loyaliteit, plichtsbetrachting en onbaatzuchtige trouw aan de zaak van de mensheid. Als die gedurende alle beproevingen en zielenpijn van het menselijk bestaan worden gekoesterd en volgehouden, dan zal de tijd onvermijdelijk komen dat hulp kan worden verwacht; en de aspirant zal weten dat hij is 'aangenomen'. Tot die tijd is het verstandiger een edel leven te leiden in de positie die karma heeft beschikt.

Een onverstandige drang naar spirituele zelfdiscipline is

echter niet half zo gevaarlijk als een persoonlijk verlangen naar occulte training puur uit eigenbelang. Door de te hooggespannen verwachtingen waarmee men zich op occulte vermogens stortte, werd in de eerste eeuwen van onze jaartelling de basis gelegd voor de degeneratie van de mysteriescholen. In de loop van honderden jaren hadden de mysteriën geleidelijk hun heiligheid verloren; er waren te veel mensen tot de voorbereidende graden toegelaten, niet op grond van hun innerlijke ontwikkeling, maar uit wereldse motieven. De rituelen werden plichtmatige ceremoniën en het besef van een innerlijke waardigheid werd kleiner. Dogma, ritueel en priesterdom kwamen op, de geest van waarheid en esoterie ging achteruit. De weinigen – het waren er echt te weinig – die trouw waren gebleven aan hun heilige gelofte, ontvluchtten de omgeving van de mysteriën die in de latere Romeinse tijd zo in verval waren geraakt dat ze degenen die in hun hart enkel naar werkelijke esoterische kennis zochten feitelijk uit hun vertrekken verdreven.

Het licht werd teruggetrokken, maar de Broederschap is in haar werk zo meedogend dat de waarheden levend zijn gehouden in symbolen en steen, in allegorieën en mythen. Zoals H.P. Blavatsky over Egypte schrijft:

Haar heilige schrijvers en hiërofant en gingen zwerven over het oppervlak van de aarde. Zij die in Egypte waren gebleven zagen zich uit vrees voor ontwijding van de heilige mysteriën genoodzaakt hun toevlucht te nemen tot woestijnen en bergen, om geheime genootschappen en broederschappen te vormen en te vestigen – zoals de essen en; zij die de oceanen waren overgestoken naar India en zelfs naar (wat nu) de Nieuwe Wereld (heet), verbonden zich door een plechtige eed om te zwijgen en hun heilige kennis en wetenschap geheim te hou-

den; die werden dus dieper dan ooit uit het zicht van de mensen begraven. In Centraal-Azië en de noordelijke grensgebieden van India vernietigde het triomferende zwaard van de leerling van Aristoteles langs zijn veroveringsweg elk spoor van een eens zuivere religie; en de adepten daarvan weken steeds verder van die weg terug naar de meest verborgen plekken van de aardbol.

– *BCW*, 14:294

Zo wordt periodiek het werk van de broeders van de schaduw verricht, de vernietiging van de *buitenposten* van de mysteriën; maar de kern en het hart ervan, de Broederschap van het licht, blijft ongeschonden. Nooit zal de hand van de duisternis greep kunnen krijgen op het hart van de esoterie, dat tegenwoordig even krachtig klopt als zo'n 18 miljoen jaar geleden, en het zal met onverminderde kracht blijven kloppen tot de dood van ons zonnestelsel – en ook daarna. Het licht van de waarheid is het licht van de spirituele zon van ons heelal. Zolang zijn stralen omlaag schijnen op de wereld van aarde, zolang zullen de stralen van de geest het hart van de mensen verwarmen. In de inspirende woorden van meester KH aan A.O. Hume:

Wees niet bang; . . . onze kennis zal niet uit het zicht van de mensheid verdwijnen. Ze is het 'geschenk van de goden' en de kostbaarste relikwie. De hoeders van het heilige licht hebben niet zoveel eeuwen veilig overbrugd om op de rotsen van de moderne scepsis schipbreuk te lijden. Onze loodsen zijn te ervaren zeelieden dan dat we voor zo'n ramp bang zouden moeten zijn. We zullen steeds vrijwilligers vinden om de vermoeide schildwachten te vervangen, en de wereld, hoe slecht ze in haar huidige overgangperiode ook is, kan ons nu en dan toch nog enkele mensen verschaffen.

– *MB*, brief 28, blz. 236-7

11

De lijn van occulte opvolging

De Grieken waren bedreven in het gebruik van gedachtebeelden om diepe esoterische waarheden over te dragen, en vaak ontleenden ze voorbeelden aan een vorm van sport; of ze verbonden aan de oefeningen in het stadion een innerlijke betekenis. Een van de bekendste voorbeelden hiervan was hun uitbeelding van de mystieke lijn van opvolging van grote leraren door de wedloop van fakkeldragers.

In de fakkelloop rende de fakkeldrager van de ene streep naar de volgende. Bij het bereiken van het einde van zijn traject overhandigde hij de brandende fakkel die hij droeg aan degene die daar wachtte; deze nam onmiddellijk de wedren over en overhandigde de toorts aan degene die op hem wachtte. Veel Griekse en Latijnse schrijvers zagen deze sportbeoefening in de arena of het stadion als een symbool van het doorgeven van het licht van de ene eeuw naar de volgende, en als verwijzing naar de spirituele fakkeldragers die de toorts van waarheid door de eeuwigheid heen van hand tot hand doorgeven.

– *ET*, blz. 615-6

Dit doorgeven van het licht van de waarheid ‘door de eeuwigheid heen’ is het onderwerp geweest van veel mysterieparabels. De Grieken spraken ook over de spirituele opvolging als de Gouden Keten van Hermes, die zich volgens hen tot ver in de gebieden van de Olympus uitstreckte naar ‘Vader Zeus, en omlaag

via een reeks of lijn van spirituele wezens en vervolgens via bepaalde uitverkoren en hoogstaande mensen naar de gewone mens' (*ET*, blz. 615).

De Purucker beschreef deze mystieke opvolging als de guru-paramparā. Dit is een samengesteld Sanskrietwoord dat letterlijk betekent 'leraar verder verder'. De term betekent een reeks leraren die zich uitstrekt tot voorbij het onbekende, via het verleden en het heden naar de verre toekomst, van wie het verheven doel altijd hetzelfde is: het werk van vergeestelijking.

Elke oude mysterieschool in elk land van de aardbol en in elk tijdvak had een opvolging van leraren die waren getraind, en die daardoor bevoegd waren om op hun beurt onderricht te geven; en zolang deze overdracht van het licht van de waarheid in een land een werkelijkheid was, was het in elk opzicht een echt spirituele instelling. – *ET*, blz. 616

Een opmerkelijk voorbeeld van deze overdracht van gezag uit de oudheid is de opvolging van 'levende boeddha's' van Tibet, die 'een werkelijkheid is, maar van een nogal bijzondere soort, en ze is in geen geval wat westerse onderzoekers ten onrechte denken of vaak hebben begrepen dat ze is' (*ET*, blz. 616).

In de Eleusinische mysteriën in Griekenland waren

de hiërofanten afkomstig uit één familie, de Eumolpidae, die in Athene woonden, en de toortsdragers kwamen uit een andere, eveneens in Athene wonende familie, de Lycomidae; we hebben reden om aan te nemen dat de mysteriën van Samothrake, de zetel van een oudere ritus, die evenals de mysteriën van Eleusis een staatsinstelling waren, op dezelfde manier werden georganiseerd door een traditie door te geven

die als heilig werd beschouwd en niet aan buitenstaanders werd meegedeeld. De band tussen de ingewijden van deze zogeheten mysteriën werd als onverbrekkelijk beschouwd en de ontbinding ervan werd voor onmogelijk gehouden, omdat de dood de band tussen hen alleen maar versterkte.

– *BEF*, blz. 280-1

In Perzië en ook in Egypte zien we dat die lijn van opvolging in een andere vorm verschijnt. De dertien of meer Zarathoestra's, bijvoorbeeld, die door hun esoterische bijdrage aan de geschiedenis van Perzië de inspiratiebron van die eens machtige beschaving waren.

Over het aantal Zarathoestra's, die van tijd tot tijd zijn verschenen, bestaat verwarring, zolang we ten onrechte denken dat deze Zarathoestra's wederbelichamingen zijn van één enkel ego, in plaats van verschillende ego's die de 'Zarathoestrageest' belichamen, zoals we uit occulte verslagen kunnen opmaken. Het is namelijk zo dat in de leer en de terminologie van Zarathoestra elk wortelras en onderras, en elk subras van het laatste, hun eigen Zarathoestra of Zarathoestra's hebben. De term Zarathoestra betekent in die leer praktisch hetzelfde als de term boeddha in het boeddhisme, of avatāra in het brahmanisme. Er waren dus grote Zarathoestra's en lagere Zarathoestra's – waarbij het beperkende adjectief afhangt van het werk dat door iedere Zarathoestra werd gedaan, en van zijn werkterrein. We kunnen daarom zeggen dat er vanuit één standpunt dertien Zarathoestra's zijn, of vanuit een ander standpunt veertien; of we kunnen, evenals de manu's in het brahmanisme, of als de boeddha's in het boeddhisme, elk van deze met zeven vermenigvuldigen, of zelfs met veertien als we rekening houden met elke

kleine rasvertakking die door zijn Zarathoestrageest wordt geleid.
– AOF, blz. 671

In Egypte valt Hermes Trismegistus ('Hermes, in drie opzichten de grootste') op in de lange Hermes-lijn; zijn geschriften en leringen waren gebaseerd op de oude mysterieeler. In Griekenland treffen we ook nog de orfische mysteriën aan; uit de zalen voor esoterisch onderricht daarvan kwamen veel mensen voort die de naam Orpheus droegen.

Wat bracht deze leerlingen ertoe de naam van hun leraar aan te nemen? Waarom ondertekenden ze hun werk met de naam Orpheus, Hermes of Zarathoestra, of gaven ze mondeling onderricht onder die naam? Was het een soort spiritueel plagiaat, of was het meer uit dankbaarheid en een gevoel van verplichting tegenover de leraar die hun ALLES had gegeven, die de vlam van esoterisch vuur in hun hart had ontstoken? Ongetwijfeld was het dit laatste, want welke boodschap van inspiratie en licht ze ook hadden, ze beschouwden die niet als van henzelf, maar 'van hem die mij uitzond' – 'Zoals wij het hebben ontvangen, zo zullen we het doorgeven.' Deze gewoonte maakt het voor latere historici moeilijk, want die streven er altijd naar om de dingen van een juist etiket te voorzien; toch kunnen we alleen maar waardering hebben voor die oude discipelen om hun innerlijke trouw die elke gedachte aan *persoonlijke* belangrijkheid uitbant.

De relatie tussen discipel en leraar is een uiterst heilige band van spiritueel vertrouwen. De dankbaarheid die opwelt in de discipel is evenredig aan zijn zielenadel: wie kleingeestig is voelt alleen wrevel wanneer begeleiding en bescherming wordt aangeboden; maar in iemand die edelmoedig is brandt het vuur van liefhebbende en onuitblusbare dankbaarheid. De schakels in deze

Gouden Keten van Hermes worden door dankbaarheid verbonden. Zoals elke schakel aan zijn broederschakel is gekoppeld, het ene hart aan het andere, de leraar aan de leerling, de leerling aan de leraar – iedere leraar een leerling van degene boven hem, iedere leerling een leraar voor degene onder hem – zo zijn allen verbonden door onverbreekelijke schakels van liefde, trouw en dankbaarheid tegenover de leraar, de broederschap, de esoterische wijsheid.

Zoals signaalvuren in de oudheid, die op de ene bergtop na de andere beurtelings werden aangestoken en gedoofd, door een hele landstreek een bericht overbrachten, zo zien we een lange reeks ‘wijzen’ vanaf het begin van de geschiedenis tot in onze tijd toe het woord van wijsheid aan hun rechtstreekse opvolgers doorgeven. Het ‘woord’ dat van de ene ziener op de andere overgaat, schittert als een bliksemstraal, en terwijl het de inwijder voor eeuwig aan het menselijk oog onttrekt, maakt het de nieuwe ingewijde zichtbaar. – *Isis*, 2:671

Die ‘lange reeks ‘wijzen’ wordt sinds het punt halverwege het derde wortelras op twee manieren ononderbroken gehouden: (a) de feitelijke reïncarnatie van adepten, en (b) de geboorte van de ingewijde uit de discipel. Op deze manier blaast de Broederschap haar organisatie nieuw leven in door middel van de geboorte van hiërofantten, en de ‘tweede geboorte’ van rekruten vanuit de gelederen van de mysteriekamers (zie *ET*, blz. 615). Het ‘doorgeven van het woord’ was het laatste ritueel van de zonne-inwijding: zonder dit zou geen overdracht van occult gezag van inwijder aan discipel kunnen plaatsvinden.

De lijn van esoterisch gezag en wijsheid loopt dus via achter-eenvolgende graden van chelaschap naar de adepten; van adepten

naar hoge mahātma's; van hoge mahātma's naar boeddha's; van boeddha's naar dhyāni-boeddha's; van dhyāni-boeddha's naar de spirituele gids en beschermer van de planeetketen aarde; van de planeetgeest van de aarde naar het hart van de zon. Het is werkelijk een lijn van stralende pracht die de meest bescheiden discipel van wijsheid verbindt met de zonnelogos.

De mysteriescholen in deze tijd

De broederschap van de Groten laat de mensheid nooit in de steek. Erachter en in de kern ervan klopt eeuwig het hart van mededogen. Dat de mysteriescholen niet meer algemeen bekend zijn geeft in geen geval aan dat de eeuwige steun van de meesters is ingetrokken. Mysteriecentra kunnen over de hele wereld worden aangetroffen, schrijft H.P. Blavatsky, want 'het Geheime Genootschap leeft nog en is even actief als ooit tevoren' (*Isis*, 2:117). De exacte plaats van deze scholen, die door hun beschermers uiterst zorgvuldig worden bewaakt, is niet te ontdekken, behalve door degenen die waardig zijn bevonden; maar een sluier van geheimhouding is niet hetzelfde als niet-bestaan.

Blijft het fysieke lichaam in leven en functioneert het als het hart ophoudt bloed te pompen door het vaatstelsel, als de organen vanuit het hart niet hun levensstroom ontvangen? Zo is het ook met het spirituele lichaam van de aarde, waarvan Śambhala het mystieke hart is; vanuit de hartkamers daarvan vloeit het esoterische levensbloed van de Broederschap naar organische centra. Elk mysteriecentrum is een organisch brandpunt, ieder mens is een levende cel. Allen zijn trouw verschuldigd aan het centrale hart. Is het redelijk te concluderen dat een hart vergeefs slaat? Is het redelijk te concluderen dat organen los van het hart functioneren? Zulke gevolgtrekkingen druisen in tegen de rede of de ervaring.

Deze esoterische levensstroom volgt daarom drie kanalen:

(1) Via de exoterische en esoterische mysteriën. De exoterische of kleine mysteriën zijn nu 'voor een groot deel vervangen door de verschillende activiteiten van de theosofische beweging die zelf als beweging exoterisch is' (*AOF*, blz. 672). Omdat de invloed van de stof het bewustzijn van de wereld verblindt, zijn de esoterische of grote mysteriën tegenwoordig veel zorgvuldiger verborgen. Het is opmerkelijk dat juist op grond van de toegenomen behoefte aan licht en waarheid 'de esoterische groepen van de mysteriescholen nu misschien talrijker zijn dan ze gedurende duizenden jaren zijn geweest . . .' (*Op.cit.*).

Dit feit is van verstrekkend belang voor zoekers naar waarheid. Als de macht en kracht van de oude wijsheid eenmaal het bolwerk van het hart in bezit neemt, kan men niet alleen de verheffende spirituele invloed ontvangen door het contact met de exoterische mysteriën, maar belangrijker nog, men plaatst zich werkelijk rechtstreeks onder de inspiratie vanuit de esoterische mysteriën, de zetels of vitale centra van de Broederschap.

(2) Via vitale brandpunten in de nationale sfeer. In de circulatie van spirituele invloeden hebben alle landen een magnetisch en op sympathie berustend contact met Śambhala. Elk groot land heeft zijn esoterische centra:

Een klein land, zoals Nederland, zou het centrum kunnen zijn van een geheime mysterieschool, waarvan de vertakkingen en de invloed zich over half Europa uitstrekken . . . Elke afzonderlijke nationale eenheid op deze bol heeft in feite haar eigen geheime spirituele beschermers, die als groep een echt esoterisch centrum vormen. We kunnen hen de occulte bewakers van een volk noemen. Engeland heeft ze, Duitsland en Rusland, ook Zwitserland, Frankrijk, Italië, Spanje, Por-

tugal, China, India, Japan, de Verenigde Staten, Mexico, Canada, Brazilië, enz. – *Op.cit.*

Deze nationale occulte bewakers bemoeien zich niet met politieke zaken; hun werk is ‘zuiver spiritueel, moreel, verstandelijk en volkomen weldadig en ook universeel, en is een stille gids voor de intuïtieve zielen van de verschillende volkeren’ (*Op.cit.*, blz. 673).

(3) Het derde kanaal voor esoterisch werk is een van de boeiendste, maar het minst erkend: het levend houden, van eeuw tot eeuw, van de kennis voor het nageslacht.

Er bestaan in feite groepen die zich uitsluitend bezighouden met het vormen van occulte inwijdingscentra, het voorbereiden van leerlingen op esoterisch werk in de wereld, en het veiligstellen van kostbare intellectuele en materiële schatten, de erfstukken van de mensheid. – *AOF*, blz. 672-3

De generaties van zieners verspillen niets; de grote filosofische en religieuze stelsels zijn evenmin in de duisternis van langzaam verdwijnende eeuwen verloren gegaan. Alles wat van essentiële spirituele waarde is, wordt in het geheime archief van de aardbol bewaard:

Er bestaat, over de hele wereld verspreid, een handjevol nadenkende en in afzondering werkende onderzoekers die hun leven in vergetelheid, ver van het rumoer van de wereld, doorbrengen met het bestuderen van de grote vraagstukken van het fysieke en het spirituele heelal. Ze hebben hun geheime verslagen waarin de resultaten worden bewaard van de studie-inspanningen van de lange reeks kluizenaars van wie ze de opvolgers zijn. De kennis van hun verre voorouders, de wijzen van India, Babylonië, Ninevé en het keizerlijke

Thebe; de legenden en overleveringen, verklaard door de leermeesters van Solon, Pythagoras en Plato in de marmeren zalen van Heliopolis en Saïs, overleveringen die al in hun tijd bijna geen glans meer vertoonden vanachter het mistgordijn van het verleden – dit alles en nog veel meer is opgetekend op onverwoestbaar perkament, en wordt uiterst zorgvuldig van adept op adept doorgegeven. – *Isis*, 1:690-1

Ooit zullen achtenswaardige onderzoekers de verloren sleutels terugvinden, en zal het ene na het andere mysterie worden opgelost; tempels zullen worden opgegraven; geheimen uit de inwijdingkamers onthuld; de occulte geschiedenis van onze planeet en van de mensenrassen zal bekend worden. Wanneer? Op de vastgestelde tijd, een tijd die niet is bepaald door een gril of impuls, maar aanbreekt als het derde oog dat nu ‘heel zorgvuldig verborgen en ontoegankelijk’ is, weer opengaat in een esoterische geboorte.

Het hoofd van deze verborgen centra heeft volgens De Purucker zijn thuis in Śambhala, met vertakkingen in Syrië, Mexico, Egypte, de Verenigde Staten en Europa, elk ‘ondergeschikt aan de moedergroep van de occulte hiërarchie in Śambhala’ (*AOF*, blz. 673).

In *De mahatma brieven* staat een prachtige beschrijving door meester M van een geheime verblijfplaats waarin zijn broeder en vriend KH de stilte van verdere inwijding ingaat. De meesters zijn zelf, al staan ze veel hoger dan wij, nog mensen – verheven menselijk, maar toch mens – en moeten verdere beproevingen ondergaan; zulke inwijdingen zijn echter van een bovenaardse soort. Over de beproeving van zijn collega schrijft meester M:

Twee dagen later, toen het besluit tot zijn [KH's] ‘retraite’ was

genomen, vroeg hij me bij zijn afscheid: ‘Wil je waken over mijn werk, wil je erop toezien dat het niet te gronde gaat?’ Ik beloofde het. Wat zou ik hem op dat uur niet hebben beloofd! Op een zekere plek, die niet aan buitenstaanders mag worden bekendgemaakt, bevindt zich een kloof die door een brug van gevlochten grassen is overspannen, met daaronder een woeste bergstroom. Het dapperste lid van uw alpenclubs zou de overtocht nauwelijks durven wagen, want ze hangt daar als een spinnenweb en *schijnt* verrot en onbegaanbaar. Toch is ze dit niet; en wie de poging waagt en slaagt – wat het geval zal zijn als hij verdient te worden toegelaten – komt in een kloof van weergaloos natuurschoon in een van *onze* plaatsen en bij enkele van *onze* mensen, waarvan en over wie de Europese geografen geen verslag of aantekening bezitten. Op een steenworp afstand van het oude lamaklooster staat de oude toren, in het binnenste waarvan zich het wordingsproces voltrok van generaties van bodhisattva’s. Dat is de plaats waar uw levenloze vriend nu rust . . .

– brief 29, blz. 241-2

Daar in het heiligdom voltrok zich ‘het wordingsproces van generaties van bodhisattva’s’ voor wie de verlichting van de mensheid een van de esoterische doeleinden is. Door alle pijn en verdriet van de wereld heen stroomt dit sterke netwerk van occulte vitaliteit in een onophoudelijk ritme door de onzichtbare slagaderen en aderen van het spirituele lichaam van onze aarde. Zo groot is het mededogen van de broederschap, zo onvermoeibaar is haar streven, dat ze haar werk niet zal neerleggen voordat het hart van ieder mens in ritmische harmonie klopt met dat van de Grote Broederschap.

Literatuur en afkortingen

Apuleius, *The Isis-Book (Metamorphoses Book XI)*, geredigeerd en vertaald door J. Gwyn Griffiths, E.J. Brill, Leiden, 1975.

Apuleius, *Metamorphoses, or The Golden Ass*, geciteerd in Lewis Spence, *The Mysteries of Egypt*. Zie ook *Transformation of Lucius Otherwise Known as The Golden Ass*, vert. Robert Graves, Farrar, Straus & Giroux, New York, 1951.

MB Barker, A. Trevor, samensteller, *De mahatma brieven aan A.P. Sinnett*, vertaling van de 2de editie, Theosophical University Press Agency, Den Haag, 1979.

BCW Blavatsky, H.P., *Collected Writings*, samengesteld door Boris de Zirkoff, 15 delen, Theosophical Publishing House, Wheaton, Madras [Chennai], Londen, 1950-1991.

GL Blavatsky, H.P., *De geheime leer: De synthese van wetenschap, religie en filosofie*, 2 delen, Theosophical University Press Agency, Den Haag, 1988.

Isis Blavatsky, H.P., *Isis ontsluit: Een sleutel tot de mysteries van oude en moderne wetenschap en religie*, 2 delen, Theosophical University Press Agency, Den Haag, 2010.

Blavatsky, H.P., *De stem van de stilte*, Theosophical University Press Agency, Den Haag, 3de herziene druk, 2009.

- Blavatsky, H.P., *The Theosophical Glossary*, The Theosophical Publishing Society, Londen, 1892; facsimile editie, Theosophy Company, Los Angeles, 1990.
- Durant, Will, *The Story of Civilization*, deel 1, *Our Oriental Heritage*, Simon and Schuster, New York, 1935.
- Eliade, Mircea, *A History of Religious Ideas*, deel 1, *From the Stone Age to the Eleusinian Mysteries*, vert. Willard R. Trask, University of Chicago Press, Chicago, 1978.
- Ginsburg, Christian D., *The Kabbalah: Its Doctrines, Development and Literature*, George Routledge & Sons, Londen, 1925; herdrukt in *The Essenes: Their History and Doctrines*, Macmillan Company, New York, 1956.
- Judge, William Q., *The Bhagavad-Gita combined with Essays on the Gita*, Theosophical University Press, Pasadena, 1969.
- Kanta, Katherine G., *Eleusis: Myth, Mysteries, History, Museum*, vert. W.W. Phelps, The National Museum, Athene, 1979.
- Kerényi, Carl, *Eleusis: Archetypal Image of Mother and Daughter*, vert. Ralph Manheim, Bollingen Series 65:4, Pantheon Books, New York, 1967.
- Meyer, Marvin W., red., *The Ancient Mysteries: A Sourcebook, Sacred Texts of the Mystery Religions of the Ancient Mediterranean World*, Harper & Row, San Francisco, 1987.

Mylonas, George E., *Eleusis and the Eleusinian Mysteries*, Princeton University Press, Princeton, 1961.

The Mysteries: Papers from the Eranos Yearbooks, Bollingen Series 30:2, Pantheon Books, New York, 1955.

Oliver, George, *The History of Initiation*, Macoy Publishing and Masonic Supply Co., New York, 1923.

Pert Em Hru (Egyptisch Dodenboek), diverse edities.

AOF Purucker, G. de, *Aspecten van de occulte filosofie*, Theosophical University Press Agency, Den Haag, 1999.

BEF Purucker, G. de, *Beginselen van de esoterische filosofie*, Theosophical University Press Agency, Den Haag, 1998.

ET Purucker, G. de, *De esoterische traditie*, vert. van een verkorte versie van de 2de editie, Theosophical University Press Agency, Den Haag, 2001.

Spence, Lewis, *The Mysteries of Egypt, or The Secret Rites and Traditions of the Nile*, Rider & Co., Londen, 1933.

Sūrya-Siddhānta: A Text-Book of Hindu Astronomy, vert. Eerw. Ebenezer Burgess (en W.D. Whitney), American Oriental Society, New Haven, 1860; herdruk, Wizards Bookshelf, San Diego, 1978.

Theon of Smyrna, *Mathematics Useful for Understanding Plato*, vert. Robert en Deborah Lawlor, Wizards Bookshelf, San Diego, 1979.

The Vishnu Purāna, vert. H.H. Wilson, geredigeerd door Fitz-Edward Hall, 5 delen en index, Trübner & Co., Londen, 1864-77.

Index

- Adepten (zie ook mahātma)
  mysteriën vormen een zaaiveld
    voor 16
  van linkerhand 11
- Afghanistan 21
- Agrai 28
- Ākāśa 31
- Alchemie 42
- Amerika 25, 70
- Apollonius van Tyana 25, 49
- Apuleius 44, 73
- Arallu 54
- Archief, geheime, van de aardbol 70
- Architectuur 38
- Arisch(e) (zie ook Indo-Europees)
  term omschreven 15vn
  vijfde of, ras 15
- Assyrië 29
- Astrale licht, stromingen van het
  30-1
- Astrologie, oude 41-2
- Astronomie (zie ook sterren-
  kundige) 38
- Asuramaya 41
- Athene, mysteriën in 28, 63
- Atlantis, Atlantiërs 9-15
- Atoom, baan van viii-ix
- Avatāra('s) van Vishṇu 34-5
- Azië, Centraal- (zie ook Gobi-
  woestijn) 79
  eerste beschavingen van 21-2
  vijfde ras emigreerde uit 21
- Azië, Klein- 22, 32
- Babylonië 25, 29, 70
  Egypte & Indo-Europese culturen
    inspireren 22
  legende over Ishtar 54
  ziggurat in 41
- Baloetjistan 21
- Beginselen van de mens 52
  alle, moeten tot ontwakings komen
    47
- Beschaving(en)
  Atlantische 9-10
  invloed van Egyptische en Indo-
    Europese 22-3
  oude, in Gobiwoestijn 14
- Bhāratavarsha 22
- Bibracte 29
- Blavatsky, H.P. 4, 23
  geciteerd 5, 8, 10, 11-2, 15vn, 17,
    20, 21, 22-3, 27, 28, 29, 39-40,
    40, 58, 60-61, 66, 68, 70-1
- Bliksem en donder 40
- Bodhisattva's 72
- Boeddha('s) (zie ook Gautama) 67
  levende, van Tibet 63
  negende graad bij hindoes 34
- Boeddhisten, boeddhistische 29
  twee soorten leringen volgens
    Chinese 28
- Boodschapper(s), vanuit de grote
  Broederschap 8, 17, 57

- Borsippa 29, 41
 Bretagne 29, 31
 Britse Eilanden 22
 Broederschap, grote
   basis leggen voor 3-8, 26
   bron van religies, filosofieën en wetenschappen 17
   geeft gehoor aan oproep 57
   mysteriën vormen een zaaiveld voor adepten van 16, 17-8
   ononderbroken reeks 'wijzen' door reïncarnatie en inwijding 66
   twaalf miljoen jaar oud 8
   werk van onvermoeibare 72
 Broeders van de schaduw 19, 61
 Buddhi 33
 Budha (Mercurius) 33

 Carnac 22, 29
 Chaldea 41
 Chemie (zie scheikunde)
 China, Chinese 24, 25
   boeddhisten 28
   emigratie van vijfde ras naar 21-2
 Christus (zie Jezus)
 Corax 33
 Cryphius 33
 Cyclus(sen) 14-5
   keerpunt van, van de aarde 12
   ras- 5
   voorspellen van 41

 Dhyāni-boeddha's 67
 Dichtkunst, in kleine mysteriën 42
 Dierenriem(en) 45vn
   in steen 23

Dodenboek, Egyptische 23
 Dood
   mystieke 43, 46, 50, 53
   slaap, inwijding & 50-2
 Doorgeven van het woord 65-6
 Drama, toneelvoorstellingen, in de kleine mysteriën 36-7, 42-3
 Druiden, mysteriën van de 23-4, 30-1
 Duivelse praktijken, van derde wortelras 5
 Durant, Will 54
 Dwerg- of vāmana-avatāra 34

 Ecbatana 29
 Egypte, Egyptische 41, 56, 64, 71
   beschavingen & vijfde wortelras 22-3
   Hermes Trismegistus in 65
   hiërofanten bouwden monumenten 60
   mysterieleringen 23, 44-5
   piramiden 23, 29-30
 Eiken, druiden en 31
 Elephanta 29
 Eleusinische mysteriën 24, 28, 37, 63
 Eliade, Mircea vii
 Empedocles 25
 Engeland 29, 31
 Eoptai (teia) vii, 29
 Eoptische openbaring 32
 Equinox 48-9
 Erech 29
 Ereshkigal 54
 Esoterie 29
   patroon van 20-6

- Essenen 28, 60
 Ethiek, belang van 52
 Eumolpidae van Athene 63
 Europa 69, 71
   emigratie van vijfde ras naar
     21-2
 Everzwijn- of varāha-avatāra 34
 Fakkeldragers, symboliek van 62ev
 Filosofie(ën), filosofische
   bestudeerd in kleine mysteriën 42
   grote, stelsels bewaard 70
   oorsprong van viii
 Fysiologie, in kleine mysteriën 38
 Gallië 22, 29
 Gautama
   bodhisattva 17
   Boeddha 25, 28
 Geneeskunde, in mysteriën 42
 Geografie, in de mysteriën 38, 40
 Germaanse mystiek 24
 Geschiedenis
   occulte, niet beschikbaar ix, 20-1
   occulte, zal bekend worden 71
   vroeg, van mensheid 3-4
 Gewaden, twaalf 45vn
 Ginsburg, Christian D. 28
 Gobiwoestijn 14, 21
 Goddelijke leraren 3-4
Gouden Ezel, De, van Apuleius 44
 Gouden Keten van Hermes 62-3,
   65-6
 Griekenland, Grieken 25, 29
   Egypte & Indo-Europese culturen
   inspireerden 22-3
   Eleusinische mysteriën van 24,
     28-9, 37, 63-4
   fakkelloop van 62-3
   Gouden Keten van Hermes van
     62-3
   kleine mysteriën en grote figuren
   in 37
 Grottempels 29
 Grotten 30-1
 Guruparamparā 63
 Hades 44-5, 54
 Halfgoden, planeetgeesten of 16
 Hart, het wegen van het 23
 Hebreeuwse, geheime wijsheid 28
 Heliodromus 33
 Heliopolis 71
 Hermes
   Gouden Keten van 62-3, 65-6
   Trismegistus 65
 Hiërarchie van mededogen
   Broederschap & 7
   mysteriescholen & 25
 Hiërofantten 57, 29
   geboorte van, in zevende
   inwijding 49
 Hindoe(s) 24
   -arhat 29
   avatāra's van 34-5
 Ḥokhmāh nistorāh 28
 Hoofd
   kroon van palmtak op 45
   omwinden van het 32
 Huwelijk, spirituele 32
 IJsland 25, 41
 IJzeren tijdperk 35
 Inanna 54vn

- India 29, 41, 69-71
 emigratie van vijfde ras naar 21-2
- Indo-Europe(e)s(e)
 ingewijden van het tweede onder-
 ras van, familie 23
 vijfde of, ras 15, 22
- Ingewijde(n)
 Indo-Europese en Egyptische, &
 stenen monumenten 22-3
 volledig, of pater (vader) 33
- Inwijder 46, 66
- Inwijding(s) 10-1, 55
 Apuleius over 44-5
 -graden 32-5, 46
 mystieke dood & 42-3, 46
 -piramiden 23
 slaap, dood & 50-2
 Theon van Smyrna over 32-3
 vierde 46-7
 vijfde 47-8
 wegen van 50-5
 zesde 48
 zevende 48-9
- Iona 29
- Ishtar, afdaling in onderwereld 54
- Isis, mysteriën van 44
- Jezus 25, 27-8, 49
- Judea 22, 29
- Justinianus 56
- Kalitijdperk 34-5
- Kalkin, kalkī-avatāra 34-5
- Karli 29
- Kennis
 achterhouden van 38-9
 misbruik van 6
- mysteriën houden, levend 70
 van Ouden 38-9
 vroege mensheid & 3-4
- KH, meester
 geciteerd 15, 18-9, 47, 59, 61
 inwijding van 71-2
- Koord, gouden 50-1
- Koren, godheid van, & mystieke
 dood 42-3
- Krankzinnigheid 54-5, 59
- Kreta 22, 56
- Krishṇa 34, 49
- Kroon 32
 van palmtak 45
- Kunlungebergte 21
- Kunst, onderwezen aan de
 mensheid 4
- Kūrma- of schildpad-avatāra 34
- Kwa(a)d(e)
 oorsprong van het 4
 scholen voor het 11
- Lao-tse 25
- Leeuw 33
 mens- 34
- Lemurië 5&vn, 9-10
- Leo 33
- Lera(a)r(en)
 hemelse, goddelijke 5, 8
 opvolging van 62-7
 waarom leerlingen naam van,
 aannemen 65-6
 wereld-, & geboorte van zon 48-9
- Logos, zonne- 67
- Lycomidae uit Athene 63
- M, meester, geciteerd 71-2

- Macedonië 56
- Magie 9
 noord- en zuidpool & 40
 witte en zwarte 57-8
- Magiërs
 mysteriën bron van 24
 twee klassen van 28
- Mahatma brieven aan A.P. Sinnett,*
De 15, 17, 18-9, 38, 47, 59, 61,
 71-2
- Mahātma's, meesters 7, 67
 werk van 18-9
- Maïs 4
- Mānasaputra's 3-4
- Māra 58
- Matsya- of vis-avatāra 34
- Mattheus, Evangelie naar 50
- Medië 29
- Meesters (zie mahātma's)
- Menhirs 23
- Mensheid
 drie categorieën 4
 moment van keuze voor 12
- Mens-leeuw- of nara-siṃha-avatāra
 34
- Mercurius 33
- Metamorfosen* van Apuleius 44-5
- Meteorologie 38, 40
- Mexico 29, 41, 69-70
- Meyer, Marvin W., verwijzing naar
 33
- Miles ('soldaat') 33
- Mithraïsme, graden van inwijding
 in 33
- Monade, reis van 51-3
- Muziek, in kleine mysteriën 38
- Mysterieleringen, drijfveer van
 beschavingen 23
- Mysteriën (zie mysteriescholen)
- Mysteriën, grote 27, 36,
 44-49
 Eleusinische 28-9, 36-7
 graden in, bij hindoes 34-5
 locaties van, zorgvuldig gekozen
 30-1
 mystieke dood in 46, 50, 51-3
 tegenwoordig zorgvuldig
 verborgen 69
- Mysteriën, kleine 27, 36-43
 in Agrai bij Athene 28
 beproevingen van 36
 doel van 42
 graden in, bij hindoes 34
 onderricht, gedramatiseerde
 opvoering 36-7
 onderwezen kunsten en
 wetenschappen 38
 theosofische beweging &
 tegenwoordige 69
- Mysteries of Egypt, The* 44-5
- Mysteriescho(o)l(en), mysteriën
 bestaansreden van 14-9
 bewijs van bestaan van viii-ix
 centra 30-1
 degenereren van 56-7, 59-60
 doel van, drievoudig 16
 drie ontsluitingen van 26
 eerste 9-13
 Egyptische 44-5
 Eleusinische 24, 28-9, 37, 63-4
 elke grote tempel had geheime
 29-30
 geen, totdat kennis misbruikt
 werd 4

- Mysterieso(o)l(en) (vervolg)
 gezelschap, geen locatie 30
 hiërarchie van mededogen & 25
 in Atlantis 11-2
 in deze tijd 68-72
 jongens werden getraind in 37-8
 Lemurië & 10
 4-5 miljoen jaar geleden
   gevestigd 11, 15
 nationale centra van 69-70
 omschreven vii
 sluiten van 56-61
 tijdens begin van vijfde ras 15-6
 vierde graad van 36
 wetenschappen & kunsten in 38
- Nara-siṃha- of mens-leeuw-avatāra
 34
- Natuurkunde, in kleine mysteriën
 42
- Natuurrampen, Atlantische 14
- Nederland 69
- Ninevé 70-1
- Noorse mystiek, Oud- 24
- Occult(e)
 geschiedenis niet beschikbaar ix,
 20-1
 geschiedenis zal bekend worden
 71
 nationale, bewakers 70
 tweede inwijdingsgraad 33
 vermogens 52, 59-60
- Occultisme
 twee wegen in het 57-8
 zich storten in het 59
- Olympus 45, 62-3
- Onderwereld
 afdaling in 54-5
 mystieke dood & 42-3, 45
- Openbaring, epoptische
 32
- Orpheus, orfische mysteriën 24-5,
 65
- Paard, witte 34-5
- Pad
 van de linkerhand 11-2, 57-8
 van de rechterhand 57-8
- Palmtak, kroon van 45
- Paraśu-Rāma of 'Rāma met een
 bijl' 34
- Pater ('vader') 33
- Perses 33
- Pert Em Hru* 23
- Peru 29, 41
- Perzië, Perzische 22
 Egypte & Indo-Europese culturen
 inspireerden 22
 graden van inwijding 33
 mysteriën van 24, 64
 vijfde ras emigreerde naar 21-2
- Piramide(n) 23-4, 29-30, 39
- Planeetgeest(en) 15, 26, 67
- Planeetketen, monaden reizen door
 53
- Planeten, zevenvoudige natuur van
 41
- Plato 24, 56
- Pool, noord- en zuid- 40
- Psychologie, in kleine mysteriën 38
- Purucker, G. de 14, 59, 63
 geciteerd 7, 21-2, 25, 29, 30,
 30-1, 46, 47, 48, 49, 53, 57, 62,

- 62-3, 63, 63-4, 64-5, 66, 69,
69-70, 70
Pythagoras 24-5, 71
- Raaf 33
Rāma 34
Ramāyāṇa 34
Religies
oorsprong van viii, 5, 8, 17
tegenwoordig bewaard in
geheime archief van aardbol
70-1
Ritueel, van kleine mysteriën 42-3
Rome, Romeinse 24, 29
Egyptische en Indo-Europese
culturen inspireerden 22
kleine mysteriën & grote figuren
van 37
mysteriën verbannen uit, Rijk 56
- Sais 71
Śambhala 68-9, 71
Samothrake, mysteriën van 28, 63
Śaṅkarāchārya 25
Scandinavische skald 29
Scheikunde 38-9
Schildpad of kūrma-avatāra 34
Schotland 29
Sclater, P.L., & Lemurië 5vn
Shamowoestijn 14, 21
Siberië 22
Sippara 29
Slaap, dood & inwijding 50-2
Soldaat (miles) 33
Solstitia 48
Spence, Lewis 44-5
Sterrenkundige observatoria (zie
ook astronomie) 42
Stonehenge 29
Sūrya-Siddhānta 41
Syrië 29, 56, 71
- Tarwe 4, 42-3
Teletai vii
Tempel(s) 57, 71
elke grote, had geheime
mysterieschool 29
Griekse 38
Thebe 70-1
Theodosius II 56
Theofanie 47-8
Theon van Smyrna 32-3
Theopathie 49
Theopneustie 48
Theosofische beweging & kleine
mysteriën 69
Thracië 56
Tian Shan (Tiangebergte) 21
Tibet, levende boeddha's van 63
Toorts (zie ook fakkeldragers) 45,
62-3
Tōrāh 28
Toren van oneindig denken 19
Tovenarij 5, 9, 11
Tsongkhapa 25
Turkestan 21
Twijfel 58-9
- Udumbaraboom 35
Universaliteit, een toetssteen voor
waarheid 25
- Vajradhara 17
Vāmana- of dwerg-avatāra 34

- Varāha- of everzwijn-avatāra 34
 Verenigde Staten (USA) 70, 71
 Vis- of matsya-avatāra 34
 Vishṇu, avatāra's van 34-5
Vishṇu-Purāṇa 35
 Voorspellen van cyclussen 41
- Waarheid**
 bewaren van, door mysteriën 16
 drie ontsluitingen van 26
 grondtoon van 15-7
 licht van 61, 62
 niet verborgen in gouden eeuw 4
 parels van 18-9
 toetssteen van 25
 vanuit mysteriescholen dringt,
 door in samenleving 37
 Wachter, planetaire of stille 6-7
 ingewijde wordt 49
 Wales 25, 29, 41
 Wallace, Alfred Russel 5vn
 Wetenschap(pen)
 inzichten van, komen uit het
 heiligdom 17
 onderwezen door goddelijke
 leraren 3-4
 onderwezen in kleine mysteriën 38
- Wiskunde, in mysteriën 42
 Woord, doorgeven van het 66
 Worden, leren door te 46
 Wortelras(sen)
 derde 5, 7, 9, 66
 vierde 9, 12, 14
 vijfde
 begin van 14
 oorzaak van emigratie van 21-2
 een miljoen jaar geleden
 volwassen 16
- Yucatán 29
- Zaadje, mystieke dood & 42-3, 50
 Zarathoestra('s) 24, 25, 64-5
 Zelfbewustzijn, ontwaken van 3
 Zeus, en Gouden Keten 62-3
 Zieners, onderzoeken waarheid 16
 Ziggurats & astrologie 41-2
 Zon
 bekleed met 23-4, 25
 door de portalen van 49
 geboorte van, & inwijding 48-9
 invloed van 41
 Zuivering, voorbereidende 32, 42